

Kristus Kralj

Nadvse lepo je sv. Cerkev časovno uvrstila praznik Kristusa Kralja. Praznuje ga vojskujoča se Cerkev ob času, ko se spominja vseh svetih v nebesih in vernih duš v vicah. Kristus je kralj vernih na zemlji, kralj svetniških zborov v nebesih, kralj tudi trpečih duš v vicah.

Kristus je kralj predvsem zato, ker kot najvišji Gospod našemu razumu, naši volji in našemu srcu zapoveduje. Zapoveduje našemu razumu, ker zahteva vero v skrivnostne resnice, ki presegajo naš naravni razum; zapoveduje naši volji, ko nam nalaga križ na rame in nam daje zapovedi; zapoveduje našim srcem, ko nam zapoveduje ljubezen do Boga, do sebe in do bližnjega. Torej je on res pravi kralj našega razuma, naše volje in naših src. Na tem duhovnem področju ima Kristus oblast ne le zapovedovati, ampak tudi soditi in kaznovati. In to kraljestvo Kristusovo smo v našem listu ponovno poudarjali in jo ob priliki praznika Kristusa Kralja še enkrat poudarimo in slovesno priznamo.

Pogansko pa bi bilo, če bi svetnim kraljem in svetnim vladarjem pripisovali oblast, ki pripada samo Kristusu. Če imajo svetni vladarji res vrline, pač lahko naš razum, našo voljo in naše srce privlačujejo k sebi, nimajo pa oblasti zapovedovati našemu notranjemu življenju, ga soditi in kaznovati. Svetni vladarji so pravi vladarji le v našem zunanjem življenju, dočim je Kristus pravi kralj našega notranjega in v zvezi z notranjim tudi kralj našega zunanjega življenja, ki mora z notranjim življenjem soglašati.

Naš list si je zastavil od vsega početka nalogo, da uravnava naše zunanje življenje, kulturno, politično, gospodarsko in javno življenje naroda. Na vseh teh področjih smo zastopali in zastopamo Kristusovo kraljestvo in njegove pravice. In to tako odločno in brezkompromisno, kakor je odločno in brezkompromisno Kristusovo in krščansko naše notranje in versko življenje. Razumemo potrebo časa in glas Kristusovih namestnikov, ki vedno spet poudarjajo, da vera ni zasebna zadeva, ki naj bi jo posameznik priznaval med štirimi stenami domače cerkve, ob nedeljski božji službi ali kvečjemu še v svojem domačem družinskem krogu, javno življenje pa naj bi se ravno po drugačnih zakonih. Nam je Kristusova vera program za javno in kulturno izživeljanje. Ker to Kristusovo kraljestvo med našim narodom tudi v dejanju in z velikim osebnim optimizmom ter tudi ne brez vidnih uspehov gradimo, je dan Kristusa Kralja tudi praznik našega programa, praznik nas vseh. In kdo bi bil, ki bi mogel nad tem dvomiti?

Kristusovo kraljestvo ne obsega le poedince, temveč tudi vso človeško družbo. Kristusovo kraljestvo je tem odličnejše od vseh svetnih kraljestev, čim odličnejša je duša od telesa in milost od narave. Kajti kraljestvo Kristusovo ne obsega le naravno notranje življenje, temveč tudi nadnaravno življenje milosti, po katerem smo s Kristusom združeni kot udje s svojo glavo v eno samo telo, kakršnega ne more predstavljati nobena človeška družba, nobeno svetno kraljestvo v pogledu na zvezo svojih podanikov s svojim kraljem. Končno Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, ker usmerja vse duhovno življenje na tem svetu na življenje izven tega sveta, na večno življenje v Bogu.

Dasi se Kristusovo kraljestvo udeležuje na notranjem duhovnem pod-

Ob obletnici Združenih narodov

Ob peti obletnici ustanovitve Organizacije združenih narodov (UNO) je na slavnostnem zborovanju glavne skupščine te organizacije v torek popoldne govoril tudi predsednik Združenih držav, Harry Truman.

V uvodnih besedah je orisal predsednik najprej postanek UNO, ki je nastala iz trdne vere in velike želje vseh narodov po svetovnem miru. Ta želja preveva tudi narod Združenih držav, kakor so pokazali jasno dogodki na Koreji, ko so Združene države pomagale zavrniti napadalca. Oni, ki so umr-

li na Koreji, bodo živeli večno v spominu vsega sveta.

„Narodi sveta pričakujejo,“ je nadaljeval Truman, „pomoči pri izboljšanju življenjskih pogojev in pa izpolnitev njihove globoke želje po miru. Ti obe želji sta med seboj tesno povezani, ker ni izboljšanja življenjskih pogojev brez trajnega miru in miru ni, ako živijo ljudje v bedi in pomanjkanju.

Združeni narodi morejo pomagati onim narodom, ki hočejo biti svobodni in jim morejo nato pomagati pri ohranitvi njihove svobode.“

Ob mejah Mandžurije

SEVERNA KOREJA

Napredovanje južnokorejskih čet in oddelkov vojske Združenih narodov v Severni Koreji se nadaljuje nezadržno in po zavzetju glavnega mesta Severne Koreje — Pjoengjang — je prenehal skoraj vsak redni odpor in redni umik severnokorejskih čet. — Ameriški oddelki, ki so pristali iz zraka v jakosti kakih 5.000 mož kakih 50 km severno od Pjoengjanga, so odrezali komunistom možnost umika. Zato je tudi šte-

vilo komunističnih ujetnikov vedno večje in je doseglo že blizu 150.000 mož.

Po najnovejših poročilih so se približali prvi oddelki južnokorejskih čet že mejam Mandžurije, ki je že del komunistične Kitajske. Tako bo v kratkem končana zasedba vse Koreje, ne da bi se vmešali v spor Sovjetska zveza in pa komunistična Kitajska.

Evropska armada

Pri vzpostavitvi obrambe Evrope proti možnosti komunističnega napada z vzhoda nastajajo vedno nove ovire in zavlačevanja, kar bi moglo postati usodno za vso zahodno Evropo. Zato je sklenila francoska vlada, naj bi bila vzpostavljena čimprej evropska armada brez sodelovanja Velike Britanije. V to evropsko armado bi bile vključene tudi čete zapadno-nemške republike.

Tako bi obstajale tri samostojne armade v zapadnem delu sveta, ki bi se pa medsebojno podpirale: evropska, ameriška in veliko-britanska armada.

Francoska vlada tudi predlaga, naj bi bil čimprej imenovan skupni evropski obrambni minister, ki bi pričel takoj z vzpostavitvijo evropske vojske.

S temi predlogi hoče doseči francoska vlada sledeče: 1. Francija prevzame vodstvo pri vojaški organizaciji Evrope. 2. Premagano je zavlačevanje pri vzpostavitvi obrambe Evrope. 3. Nemčija ne bi dobila svoje nacionalne nemške vojske, ampak bi bila ta vključena v evropsko vojsko kot njen sestavni del.

V kratkem

AVSTRIJA

Avstrijski kancler inž. Figl ter podkancler dr. Schärff sta minuli teden obiskala skandinavske države, da sporočita skandinavskim narodom zahvalo Avstrije za vso pomoč, katero so skandinavski narodi, predvsem Švedi, nudili avstrijski mladini po drugi svetovni vojni.

Amerikanski visoki komisar za Avstrijo, Walter Donnelly, je nastopil na Dunaju svoje mesto.

Amerikanske oblasti so iz vodstva radijske postaje v Salzburgu odstranile nacista dr. Geza Rech in ga nado-mestile z gospodom Emerihom Zillner.

Ker je razlika med lesnimi cenami doma in inozemstvu precej velika, so lesni trgovci obrnili vso svojo pozornost lesnemu izvozu in doma je jelo primanjkovati kvalitetnega lesa v domači industriji.

Poraba električnega toka v industriji močno narašča in tako bodo tudi za to zimo zopet vpeljali posebno štednjo električnega toka.

Avstrijski državni proračun za leto 1951 znaša 12 milijard šilingov, ker pa so zasedbeni stroški računani v odstotkih državnega proračuna, morajo seve na tej poti rasti tudi isti, ki znašajo 11% državnega proračuna.

Ljubeljski predor so zopet odprli. Avstrijsko jugoslovanska komisija je tunel pregledala. Ta predor je tudi izredne gospodarske važnosti, ker se na tej poti skrajša prevozna pot iz Trsta za 150 km. Kakor znano so ta predor kopali predvsem francoski ujetniki pod gestapovskim bičem in je pri tem delu šlo veliko število delavcev v smrt. Po vojni pa so Jugoslovani tunel zazidali in sedaj zopet odprli. O pomenu ljubeljskega prelaza pa smo nedavno v našem listu objavili obširno razpravo.

15. oktobra so našli na Koroškem 3490 brezposelnih.

Borovelska puškarija dobro napreduje. Letošnja proizvodnja lovskih pušk znaša 3600. Pričakujejo še nadaljnji porast produkcije. Večina izdelkov gre v izvoz in tako donša tuj denar (devize).

V okolici št. Vida ob Glini in Brež so 19. oktobra čutili precejšen potres.

Avstrijsko podjetje Steyer-Werke je v zadnjem času močno skrčilo svoj produkcijski program, ker so radi delavskega štrajka od 27. septembra do 4. oktobra zamudili celo vrsto rokov, ki so bili od inozemstva za dobavo naročil predpisani.

V gostilnah bomo za naprej plačali za zemljo 30 grošev.

DRUGOD

Italija bo oborožila 11 divizij. Francija pa dobi za leto 1951 okoli dve milijardi dolarjev za oborožitev svoje armade.

Britanski finančni minister Stafford Cripps je odstopil, na njegovo mesto je bil imenovan gospodarski minister g. Gaisskell.

Nov atomski škandal so odkrili v Angliji. Pred nekaj meseci so obsodili nemškega znanstvenika Klause Fuchsa, ki je izdal angleške atomske tajnosti Rusom, sedaj pa je pobežal iz Anglije italijanski znanstvenik profesor Pontecorvo z letalom preko Švedske in Finske v Rusijo.

V zapadni Traciji (Grčija) so volkovi napadli prebivalce neke vasi, šest od teh jih je na ranah umrlo.

Politični teden

ročju, je vendarle tudi na zunaj vidno, ker je Kristus — računajoč z našo čutno in na zunanje družabne vezi usmerjeno naravo — ustanovil to svoje duhovno kraljestvo v obliki Cerkve. Tudi to zunanjo in vidno obliko Kristusovega kraljestva in vsako oblast v njej smo vedno priznali in priznavamo in branimo. Od nje pa pričakujemo in smo o tem tudi prepričani, da našo zvestobo, naš trud, našo pomoč in naše uspehe pri izgraditvi kraljestva Kristusovega v našem ozemlju vidi in pravilno vrednoti.

Kristusovo kraljestvo ne nasprotuje nobenemu svetnemu kraljestvu. Nasprotuje edino le kraljestvu satanovemu. Svetno in zgolj zunanjo oblast v svetnih kraljestvih je Kristus prepustil in še prepušča svetnim poglavarjem. Kristus mora po svojem duhovnem kraljestvu na duhovni način vladati tudi v svetnih in časnih zadevah.

Ce sta Cerkev in država dve različni družbi, še nista zato ločeni tako, da bi bil Kristus pravi kralj le v Cerkvi, ne pa tudi v državi. Kristus se obrača na države in na vsako državno oblast ne le s ponižnimi prošnjami in željami, ampak kot zakonodajalec, sodnik in izvrševalec. Vsi državni oblastniki izvršujejo svojo oblast v imenu Kristusa Kralja. Nad svetnimi kraljestvi ima Kristus svojo kraljevsko oblast, naj jo ona priznavajo ali ne.

Nepriznanje Kristusove kraljevske oblasti ne škodi Kristusu, ampak tistim, ki je ne priznavajo. V boju med kraljestvom Kristusovim in kraljestvom satanovim, katero od obeh bo svet pridobilo zase, se bomo s svojim listom in programom vedno borili za kraljestvo Kristusovo.

Vojna na Koreji se bliža svojemu koncu in Organizacija združenih narodov je dosegla velik uspeh. Truman in MacArthur sta se vrnila od svojega sestanka na otoku Wake. Mao Tse Tung je ostal miren in govori le o Formozu. Sovjeti niso posegli v korejsko vojno in njih zastopniki sodelujejo v UNO. Po vseh teh dejstvih — če seveda iz vzamemo dogodka v Indokini — je videti, da so se izgledi na trajnost miru izboljšali. Vse pa zavisi razumljivo od velesil — v prvi vrsti od politike in za držanja Sovjetske zveze.

Sestanek Truman-MacArthur je utrdil enotnost in premočrtnost ameriške politike na Daljnem vzhodu. Takoj po povratku je predsednik

Truman govoril v San Franciscu

S tem, da si je izbral prav to mesto, je njegov govor dobil še večji poudarek. Tukaj so pred petimi leti zmagoviti zavzniki z drugimi miroljubnimi državami izdelali program in pravila Organizacije združenih narodov. Truman je izjavil, da je vojaški poseg UNO v korejske dogodke najslabši dokaz moči te svetovne organizacije. Pozval je Sovjetsko zvezo, naj lepe besede o miru nadomesti z dejanji. Svoj vpliv naj zastavi pri severno-korejski vladi, da bo ta ustavila sovražnost. Nadalje naj dvigne železni zastor, da bodo narodi mogli izmenjavati ideje in vesti.

Seveda je treba velikega optimizma, kdor misli, da bodo Sovjeti že kar sledili tem željam in opominom. Sovjetsko časopisje Trumanov govor sicer

napada, vendar ne tako ostro in nespravljivo kot so pričakovali črnogledi. V Lake Success-u, kjer je sedež UNO, pa je precejšnje presenečenje vzbudil

sestanek Višinski-Foster Dulles

Dulles je desna roka zunanjega ministra Achesona. Čeprav ni znana vsebina razgovora, vendar ta sestanek dokazuje, da Amerika ne zamudi nobene prilike z diplomacijo gladiti spore z Vzhodom.

Na drugi strani pa je Truman odločno poudaril, da se bo Amerika sili zoperstavila s silo in nadaljevala s svojo oborožitvijo. Tega ne stori z veseljem, toda politika Sovjetske zveze ji ne dopušča druge izbire. Isto velja tudi za vse druge svobodne narode. Atlantska zveza se oborožuje in morda bodo oborožili tudi Nemce. Čeprav splošno oboroževanje prinaša s seboj tudi nevarnosti, vendar je to nujno. Sovjetska zveza je za to odgovorna in le ona more položaj spremeniti.

Drugi del govora je veljal azijskim narodom. Predsednik Truman je dejal, da priznava, da so azijski narodi spremljali z mešanimi občutki vojaško intervencijo bele rase proti barvisti rasi. Toda vedo naj, da je bilo to storjeno iz spoznanja, da ni bilo drugega sredstva za obrambo njih nezavisnosti. Amerika sama nima nobenih zavojevalnih namer.

Politični opazovalci nadalje ugibajo, ali ni Truman menil komunistično Kitajsko, ko je med drugim dejal, da Združene države Amerike spoštujejo neodvisnost vsakogar in priznavajo, da ima vsak narod pravico živeti po svoji zamisli in lastni želji. Azijski narodi morajo reševati socialna vprašanja in vprašanja svoje proizvodnje. Obljubil je gospodarsko pomoč Amerike in UNO.

V odnosu do Mao-Tse-Tunga in Čang-Kaj-Šeka je po vsem videzu MacArthur moral sprejeti predsednikovo stališče. Amerika hoče verjetno Mao-Tse-Tunga gospodarsko in finančno podpreti, ga tako navezati nase in ga ločiti od Sovjetov. Zadevo s Čang-Kaj-Šekom in Formozo naj reši UNO.

Kako bo urejena bodoča Koreja?

MacArthur je takoj po svojem povratku z otoka Wake izvedel novo nenadno vojaško operacijo. Štiri tisoč najmoderneje oboroženih padalcev se je istočasno spustilo v zaledje bežečih komunističnih oddelkov in zasedlo važnejše prometne žile. S tem je preprečil, da bi se bežeči sovražnik zatekel v sosednjo Mandžurijo, odkoder bi kasneje spet skušal ogroziti mir v Koreji.

Medtem ko organiziranega odpora na Koreji skoraj ni več, južno-korejske

Onstran prelaza na planoti so veliki vodni bazeni, v katerih je zbrana voda za čas večje potrebe. Pri obširnosti zemlje prostor v tej deželi pač ne igra posebne vloge. Zemlja je rdeča prst, seveda silno rodovitna.

O S. Paulu danes še ne morem mnogo povedati. Sem ogledoval mesto šele eno popoldne in to med drugimi opravki. Videl sem v glavnem, da so trgovine v centru v splošnem mnogo bolj lepe in tudi luksuzno opremljene kot v Rio. Podoba je, da je tukaj evropski vpliv mnogo močnejši, čeprav seveda v gospodarskem pogledu amerikanizem absolutno prevlada. Gospodarsko življenje, zlasti industrija, je tudi direktno silno prepleteno z onim v USA, pa tudi angleške tvrdke so močno zastopane. Johnson & Johnson, Wilson & Cia. ter podobna imena srečujem na vsak korak, seveda je vse to industrija „nacional brasileira“.

Vsekakor so tu velike možnosti tudi za druge in manjše narode, da bi se priključili v tako silen gospodarski tok, glavno vprašanje je, kako mobilizirati tu v deželi zanje prvi potrebni kapital. Glavni dohodek domačinov izgleda, da je slej ko prej zemlja. Ta je tako velika, da jih mora po njihovem mnenju preživljati, če kaj delajo ali ne. Kupčija z zemljišči je na prvem mestu. V nedeljskem časopisu obsega jo te vrste oglasi vsaj polovico lista, ki (Nadaljevanje na 3. strani)

čete love ostanke komunističnih čet. Predsednik Syngman Rhee je proglasil obsedno stanje in njegova policija zapira tudi vse, ki so s komunističnimi oblastmi kolaborirali. Pri tem pa je doživel hudo kritiko Korejske komisije UNO, ker nastopa preveč ostro in nerazsodno. Istočasno hoče Syngman Rhee razširiti svojo oblast tudi na Severno Korejo. Napovedal je ukinitve agrarne reforme in vrnitev zemlje prejšnjim lastnikom. Tudi tukaj ga nekateri ameriški krogi močno kritizirajo. Agrarna reforma je bila izvedena že pred petimi leti in bi takojšen poizkus vzpostavitve prejšnjega stanja prinesel veliko zmedo, če je praktično sploh še mogoče. Znano je tudi, da so 85% obdelane zemlje imeli v rokah veleposestniki in je tam bil položaj približno tak kot v Evropi za časa plemiške gospodarske. Tudi v mnogih drugih vprašanjih je Korejska komisija UNO drugačnega mnenja kot Syngman Rheejeva vlada. Slednja se protivi prevelikemu nadzorstvu UNO in pa razpisu novih volitev.

Vojna v Indokini

Francozi še vedno niso mogli organizirati novega uspešnega vojaškega sistema. V naglici so izpraznili še nekaj mest in opustili nekaj vojaških utrdb, ki leže v notranjosti. Francoski kolonialni minister je priletel v glavno mesto Saigon na razgovor z vrhovnim poveljnikom tamšnjih francoskih kolonialnih čet. V Parizu pa vodijo Francozi pogajanja z Amerikanci o obsegu vojaške pomoči za Indokino. Verjetno se bo tudi tam ponovil korejski primer. UNO ima sedaj dovolj čet pripravljnih in po Trumanovem govoru sodeč, bodo posegli tudi v Indokino z isto odločnostjo v razvoj kot so to storili na Koreji.

Sicer pa Združene države Amerike trenutno proučujejo načrt vojaških strokovnjakov, kako bi najhitreje oborožili tudi Francijo v Evropi in Francijo kot pomorsko silo. V tem pogledu obstaja petletni načrt, bi obsega med drugim tudi gradnjo letalonosilk. Za prvo silo pa jim bodo Amerikanci posodili neko 11.000 tonsko letalonosilko, ki jo bodo Francozi takoj poslali v Indokino.

Napetost ob bolgarskih mejah

Kakor znano, sta tako Grčija kot Turčija zaprli svoje meje z Bolgarijo. Vzrok temu so bili neprestani obmejni incidenti. Poleg tega se je število beguncev iz Bolgarije tako povečalo, da to vprašanje dela težke preglavice tako Grčiji kot Turčiji.

Iz Ankare, glavnega turškega mesta pa so prišle celo vesti, da je v bližini bolgarsko-turške meje šest ruskih divizij. Takih vesti pa je bilo v zadnjih letih že mnogo, ne da bi se bilo iz tega kaj izcimilo.

Konferenca zunanjih ministrov držav vzhodnega bloka v Pragi

Prisostvoval je tudi Molotov, medtem ko je vodil predsedstvo češki zunanji minister Fierlinger. Zapadni politični opazovalci pravijo, da ni to drugega kot nov sovjetski manevar. V zadnjem času se je pripetilo precej novega in kot so Amerikanci na Daljnem Vzhodu nakazali novo smer svoje politike, tako se mora tudi Vzhodni blok prilagoditi novemu razvoju. Treba je tudi, da se satelitske države pouče o bodočih smernicah sovjetske politike. Tudi druga ozadja utegne imeti praški sestanek.

Koreja ni več zanimiva kot je bila še za časa napredovanja Severnokorejcev in kar se Indokine tiče, je pa itak boljše, če se Zpad ne zanima preveč zanj. Zato je treba skušati pozornost obrniti spet na Evropo. Prilika je kolikor toliko ugodna, ker se Zpad prav sedaj pripravlja na oborožitev Zpadne Nemčije. Zato utegnejo na Vzhodu zaropotati z namenom, da bi se ta namera zavrla ali vsaj zavlekla.

Medtem pa je govoril tudi že nemški kancler Adenauer ter izjavil, da je Zpadna Nemčija neposredno ogrožena. Nemci so pripravljeni — po kanclerjevih izjavah — sodelovati v evropski armadi, protivili pa bi se vzpostavitvi lastne nacionalne armade.

Pismo iz Brazilije

Točno ob 5. popoldne 14. septembra je ladja krenila dalje na pot od Rio de Janeiro proti Santos-u. Jaz sem se ta dan že kar spet navadil na življenje na kopnem. Tu ob obali pa je morje menda vedno bolj nemirno, so neki morski tokovi vzrok. Zato je tudi naš „čoln“ kar močno zibalo, čeprav s svojimi 20.000 tonami ne izgleda majhen. Pojedel sem juho in neko ribjo jed, pa kar vstal in hitel na krov, da sem se spet oddolžil ribam. Še iz Celovca sem imel s seboj nekaj borovničevca, ta je pomagal, da je bilo spet vse v redu in sem tudi noč dobro prespal.

Zjutraj smo ob 7. pripluli pred Santos, mesto sredi med morskimi lagunami, skoraj bolj na otoku kot na polotoku. Iz geografije sem poznal to mesto s kakimi 200.000 prebivalci. Danes šteje 600.000 ali še več. Iz mesta ob morju vzdolž obale vodi spet krasna cesta na Praio, to je na plažo kot so pri nas rekli. Ta letoviška četrt, ki obstoji iz samih vil ter krasnih (in dragih!) hotelov ter nekaterih malo cenejših penzionov, se vleče 60 km daleč ob obali proti jugu nepretrgoma. Seveda so izven sezone (kar je sedaj) vsi hoteli za „weekend“ popolnoma zasedeni, med tednom pa tudi mnogi. Kako je potem v sezoni, ne vem, bom pozneje kdaj pisal.

Še preden je ladja pristala, je prišla že policijska in zdravniška komisija na ladjo in takoj pričela z delom. Za Santos nas je bilo kakih dobrih 100 potnikov, jaz sem imel št. 47, tako sem okrog 10. dopoldne dobil svoje papirje potrjene, vzeli so 3 krat prstne odtise itd. Med čakanjem v luki sta prišla tudi gospa in gospod, pri katerih sedaj stanujem, ki sta vse zelo skrbno pripravila, tako da nisem imel nobenih težav tudi ne s prtljago.

Imel sem s seboj 350 kg, kar je precej, od tega 150 kg samih tehničnih knjig, nato elektr. merilne instrumente, ki jih bom verjetno rabil, mikroskop itd. Ker je bila carinska manipulacija brž opravljena, sem dal tudi tam nekaj nagrade, kar so vsi radi sprejeli, zame pa je bilo tudi vredno, sicer bi moral mogoče šele čez nekaj dni spet hoditi tja in imeti nove stroške.

Nato sem plačal še za prevoz do tu, do mojega stanovanja 450 Crs (to bi stalo v Celovcu kakih 200 šil.) tako, da sem imel vseh stroškov okrog 1000 Crs. Od IRO pa sem prejel še v Rio

10 dolarjev v nacionalni valuti, kar se pravi 185 Crs. Na vsak način je zelo dobro, če človek, ki pride v to deželo, prinese nekaj grošev s seboj. Sicer je za tiste, ki nimajo nikogar, ki bi zanje skrbel in ne stanovanja, tudi poskrbljeno. Pridejo na t. zv. Cvetlični otok pri Rio, kjer žive toliko časa na državne stroške, dokler ne dobe zunaj stanovanja in zaposlitve. Toda možnosti v mestu so precej večje, če človek lahko tam polagoma sam išče naprej.

Ko je bilo to oskrbljeno, smo odšli v neki italijanski hotel na Praio za en dan. Popoldne sem šel na hribček nad mestom, kakih 100 m višok z vzpenjačo. Na hribčku je lepa Marijina cerkev, še iz prvih časov po odkritju dežele, ko so se vse povsod tu živeli Indijanci in so se morali tuji osvojevalci večkrat na hribu skrivati pred njimi. Mnogo takih malih cerkvic iz prvih časov je ohranjenih tudi še sredi največjega velikomestnega življenja in nebotičnikov tako v Rio, v Santos in tu v S. Paulo, ker je prav prijetna idila. Tako n. pr. je tu ena zelo lepa na Patriarhovem trgu.

S hribčka se prav lepo vidi vse mesto, stari del z revnimi hišicami, kot v Ljubljani v Žuljevi vasi ali na Galjevici, nato velikanska skladišča in pristanške naprave. Santos je glavna luka za najbolj gospodarsko razvite predele dežele — izredno razsežno mesto s pritličnimi do enonadstropnimi stavbami, ljudje stanujejo najraje vsaka družina v lastni hišici, ter končno moderne stavbe s prvimi nebotičniki, ki jih neugnani gospodarski razvoj vsili mestu, tudi če se jim še bolj upira. Grič, ki leži povprek proti obali, zapira Praio, da se jo vidi le kratek del.

V soboto zjutraj smo se odpeljali po lepi asfaltirani gorski cesti z avtobusom proti San Paulo. To vlemesto s skoraj 2 milij. preb. leži 90 km od Santos. Cesta gre preko najvišje točke v gorskem grebenu 1200 m nad morjem. Je okrog 8 m široka in se pobira zanjto mitnina od vsakega vozila. Toda čeprav je komaj pred 2 letoma dovršena, že grade ob njej novo s še večjo širino, tako da bo lahko promet, ki je ogromen, le enosmeren. Avtobus vozi do mesta le dobro poldrugo uro. S ceste je zelo lep pogled na morje. Po bregu navzdol vodi kakih pet debelih cevi vodo k elektrarni gotovo kakih 700 m globoko.

Sveto leto

Osrednji odbor za sveto leto je prve dni oktobra naslovil na škofo vsega sveta okrožnico, v kateri je na kratko povzet sedanji potek svetoletnih slovesnosti in so dana navodila za zadnje tromesečje, ki nas še loči od sklepa od svetega leta, ko bo sv. oče zazidal sv. vrata za novo dobo 25 let.

Okrožnica najprej ugotavlja, da se je krščansko ljudstvo s hvaležnostjo odzvalo vabilu sv. očeta in je v velikih množicah prihajalo v Rim po svetoletne odpustke; vse romarske skupine so dajale lep zgled resne in svete pobožnosti pri obiskih bazilik in pri prejemu sv. zakramentov.

V zadnjem tromesečju priporoča Osrednji odbor župnijska romanja in vabi tudi posameznike, zlasti one, ki so zašli od poti krščanskega življenja, naj se vrnejo k Bogu, ki je vedno pripravljen vse odpustiti in ki išče zašle ovčice svoje črede.

Slovesnosti 1. novembra

Vrhunec slovesnosti bo dosežen v tem sv. letu pač dne 1. novembra, ko bo sv. oče Pij XII. proglasil kot versko resnico Vnebovzetje Marije Device tudi s telesom. Krščanski svet, ki je itak že vedno to veroval in obhajal praznik Vnebovzetja skozi dolga stoletja, se bo

ta dan še posebno veselil in se oklenil še bolj svoje nebeške Matere ter jo prosil novih milosti. — Verjetno bo tedaj tudi število romarjev v Rimu doseglo svoj višek in bo tudi večina škofov navzoča.

Odbor želi, da bi škofje v pastirskih pismih opozorili vernike na ta veliki dogodek in naj bi določili, da se po vseh cerkvah na svetu isti dan in če je mogoče tudi isto uro vršijo svete zahvale, zadoščevanja in prošnje do preblašene Vnebovzete. Tako se bodo vsi Marijini otroci isti dan v duhu združili pred njenim prestolom v nebesih, da se z njo vselej njenega poveljanja tu na zemlji.

Sveto leto 1951 za ves ostali svet

Ob koncu sporoča Odbor, da bo sv. oče 24. decembra, ko bo zaprl sveta vrata, ob enem odprl pot milosti svetoletnih odpustkov za ves ostali svet skozi celo leto 1951. Nameni ostanejo isti kot so bili v letošnjem sv. letu: da bi v vsem svetu zavladala ljubezen, pobožnost, mir in sloga v dušah ljudi. Namesto štirih rimskih bazilik bodo verniki obiskovali svoje domače cerkve z molitvijo v duhu spokornosti. Natančnejša navodila bodo dobili dušni pastirji pravočasno od cerkvene oblasti.

Nemiri na šolah

Kakor kažejo dogodki iz zadnjega časa, se pričinja nemir na dvojezičnih šolah prenašati iz velikovškega tudi v beljaški in šmohorski okraj. Po ponešrečenem zagonu proti dvojezični šoli od strani VdU-ja, ko je narod sam odklonil gonjo s tem, da se zborovanj ni udeleževal, so pričeli s podpisno akcijo. Ljudje pa predobro vedo, da je podpis vsekako nekaj kočljivega in so v veliki večini tudi podpisovanje odklonili.

Sedaj pa se pričinja gonja na posameznih šolah. O šentjakobski deputaciji pri g. deželnem glavarju smo podrobno poročali. Danes pa nam starši iz Ledine poročajo, da poskušajo tam izriniti učitelja Samoniga, da napravijo mesto učiteljici, ki slovenščine sploh ni zmožna. V ozadju tega početja pa stoji učitelj Schusser, ki je sicer član socialističnega udruženja, deluje pa po nalogah VdU-ja in njegove miselnosti.

Lahko razumemo, da je g. učitelj Samonig svojemu kolegu Schusserju trn v peti, ker prvi v polni meri obvlada slovenski jezik in je napravil tudi usposobljenostni izpit iz slovenščine, medtem ko Schusser pomanjkljivo obvlada slovenski jezik in tudi nima volje, da bi izvajal predpise šolske odredbe. Priporočali bi tega gospoda posebno skrbni okrajnega šolskega nadzornika.

Nikakor pa ne bomo molčali k poskusom, da se izrine učitelj domačin, ki svojo dolžnost izvaja in je tudi pri otrokih in starših priljubljen.

Naj tudi šolska oblast ne zatruje na eni strani, da hoče predpise izvajati, na drugi strani pa ne štiti učiteljev, ki opravljajo svoje delo vzorno. Mar bi bila premestitev nagrada zato, da je napravil g. učitelj Samonig izpit iz slovenščine?

Naj dodamo temu še kratko dogodek iz Brda pri Šmohorju, kjer so fantje bili razbili učiteljici Aničič, ki je istakotako vršila svojo poklicno dolžnost in izvajala predpise, okno in je bil storilec pri sodniji obsojen tudi na tri mesece zapora. Tudi tam je bil na delu mladi učitelj, ki si je dovolil v šoli izjaviti: „Ich bin ein Windischer und ihr seid Windische, aber slovenisch werden wir nicht lernen.“

Pozorno zasledujemo vse take dogodke in skrbimo, da je tudi najvišja šolska oblast o vsem tem poučena in da ne bo izgovora: „Teh stvari pa ni smo vedeli.“

Sicer pa opozarjamo še enkrat na sklepe učiteljske konference dne 8. septembra v Celovcu, ko so učitelji na dvojezičnih šolah sklenili, da se mora odredba izvajati in da mora oblast nuditi učiteljem, ki svojo dolžnost vršijo, potrebno zaščito.

še Peter, Nant in Jok. Boš videla, kako lepo bo v kvartetu donela. Da pa nisem tri mesece vztrajal samo doma, pa ni čudno, ko te imam tako zelo rad.“

„Oh, tako govoriš, kot vsi zaljubljeni. Zraven ti pa morebiti še mar ni zame,“ je dražila Roža.

Joza ji je zagotavljal: „Če bi ti le mogel povedati, kako vnet sem zate! Tako pa ne moreš videti v moje srce in v mojo ljubezen še dvomiš.“ Žalostno je izzvenela njegova izpoved, zasmišlil se je celo Roži.

„Veš, saj verjamem, da me imaš res rad, ampak — jaz nič ne čutim do tebe.“

To je pa Joza tako zbolelo, da je brez besedi obsedel na klopi. Preveč rahločuten je bil, prvič zaljubljen in tudi globoko razočaran. Na to niti pomislil ni bil, da bi ga Roža ne marala. Zato ga je še bolj bolela njena izjava.

Ko se je spet znašel, je dejal: „Torej ti zapojemo mojo pesem v slovo. Ampak vedi, če kdo drugi hodi za teboj in bi drugemu obljubila ljubezen, se ustrelim.“ Skoraj grozeče so bile zadnje besede. Roža pa se je naredila, kot da jih je govoril v šali.

† Alojzij Markež

V petek dne 20. oktobra zjutraj je nenadoma umrl v Ljubljani za ljubljansko škofijo nadvse zaslužni duhovnik, monsignor in kons. svetnik Alojzij Markež. — Pokojni je bil rojen na Jesenicah, študiral je na gimnaziji v Kranju, bogoslovje v Ljubljani in je postal takoj ob ustanovitvi zavoda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano ekonom zavoda. Ko je bilo ob začetku zavoda treba premagati velike denarne težkoče in je bil zavod na vse strani zadolžen, je vse težkoče premagal ekonom Markež s svojo veliko sposobnostjo in z neumornim delom.

Zadnja leta je bil pokojni tudi pro-

Ali Vam je znano, da je označeno v koranu v 10. suri „Miza“ kot sveto vse ono, kar gre skozi ogenj? Kdo ve, kje bi bila danes prava kava, ako bi jo takrat mohamedanci povsem prepovedali. In danes? Šele takrat smo spoznali, kaj nam pomeni, ko je nismo imeli. Sicer je mi ne pijemo kakor prvi, ki so jo odkrili. Danes ji dodajemo sladkor in mleko in še nekaj, dobro primes. Ta dodatek povečava v kavi vse lastnosti in ji daje rjavo-zlato barvo. Resnično, za kavo je to, kar je pika na „i“, naš

Tutze Gold
Feigenkaffee in Würfel

Megle

Legajo megle na moje livade, gaji umirajo, pesmi molčijo, cvetje odpada in zarje bledijo, tema zapušča spet gorske prepade.

Mučna tišina se zgrinja po trati, spat se odpravljajo trudne gredice; nekdan sem gledal tu vigredi v lice kakor nevesti, sedeči med svati.

Megle zdaj pijejo moje studence, kjer so se sončni prej žarki igrali, več se poletje mi v njih ne zrcali, virček pod skalo zakrivajo sence.

Vendar pa niso še jasne višine mi zagrnil megleni zastori, vedno še zvezde migljajo tam gori ter mi obsevajo mračne spomine.

Limbarski.

rektor duhovnega semenišča v Ljubljani, ko se je moral z veliko požrtvovalnostjo in razumnostjo boriti proti neizmernim težavam. — V soboto 21. oktobra je bila v ljubljanski stolnici za dušnica, nakar je bilo truplo prepeljano na Jesenice, kjer je bil pogreb v nedeljo dne 22. oktobra popoldne ob 15. uri ob veliki udeležbi vsega prebivalstva.

Pokojnemu naj bo Bog obilni plačnik za vsa njegova dela.

PROSVETNI VEČERI V CELOVCU

Novembrski prosvetni večer bo 11. novembra. — Spored: Dva slovenska velikana, recitacija in petje.

Decembrski prosvetni večeri bodo:

3. decembra: Miklavževanje.

8. decembra: Marijanska akademija.

31. decembra: Silvestrovanje.

Začetek večerov ob 20 uri. — Rezervirajte si te večere za slovensko prosveto.

Pismo iz Brazilije

(Nadaljevanje z 2. strani)

ima kakih 64 strani velikega formata. Nadaljnji dohodek je kava, ki se jo tu dobi le zelo slabo, vsa boljša gre v eksport. Potem bombaž, ki so ga pridelali lani 400 milij. kg.

Sicer je poljedelstvo, živinoreja, vinogradništvo itd. še zelo zaostalo. Sadeje, povrtnino itd. uvažajo mnogo iz USA, iz Kalifornije. Zato si človek lahko predstavlja cene, če se mora blago plačati v dolarjih. Jabolka 1—3,5 Crs komad, suhe slive 20—30 Crs kg, paradizniki na trgu 7—10 Crs kg, v trgovini 15 Crs. Majhne oranže, zelo dobre domače 3,5—5 Crs za ducat. Jajca po velikosti 8—12 Crs za ducat na trgu. Kaliforn. grozdje 28 Crs kg. Najcenejše od vsega je meso, 5—6 Crs za kg. Krompir 5 Crs, ker ga tu sploh ne znajo saditi, šele pričenjajo. Riž 6 Crs, bel kruh (mešan z manioka) 5 do 6 Crs, črn kruh 10—12 Crs. Domačini, revno ljudstvo na deželi, je dan za dnem riž s fižolom. Zelenjave je mnogo, ki je ne poznamo v Evropi. Je vsa draga, najcenejša še tista, ki pride iz Italije.

Zdaj bom še nekaj dni doma, ker moram urediti še prijave, dobiti osebno izkaznico, delavno knjižico in pod., potem se bom začel malo ozirati okrog in začeti zares s portugalsčino ali brazilščino.

Ko se nabere spet kaj novic, in kolikor bo čas dopuščal, se bom spet oglasil.

Do takrat pa vse znanice po Koroškem in vsem širnem svetu prav iskreno pozdravljam. — Ing. Janez L.

* (Crs je okrajšava za brazilsko denarno enoto, ki je cruzeiro in je po današnji vrednosti približno enak avstrijskemu šilingu).

Z. I. M:

Žvesta srca

32.

„No, no, črt, le tiho! Ali me ne poznaš več?“ se je Joza pogovarjal s psom. Pes pa v jezi ni popustil in Joza je v tem sumil ščuvanje Rože.

Vstopil je v izbo; mama in oče prijazna, kot ponavadi. Vsi domači sede za mizo, le Rože ni nikjer. Tudi Joza je prišel. Pomenek pa se je kar nekako ustavljal in čisto prenehal, ko je v izbo stopila Roža.

Sedla je k peči, vzela v roke pletenje in se navidez zatopila v svoje delo. Joza je kmalu popustil družbo pri mizi in se preselil na klop: „Roža, pozdravljen! Kako težko sem že čakal, da te spet vidim. Zdaj sem pri tebi. Ali si dro zadovoljna, da sem prišel?“

Nekako prezirljivo je dejala: „Naloga, ki sem ti jo zastavila, nisi čisto dovršil. In pesmi mi tudi še nisi zapel!“

Joza kaj takega ni pričakoval. Potlačeno je dejal: „Se nocoj boš slišala iz brano pesem. Nekoliko kasneje pride

„Lahko noč,“ je še voščil vsem skupaj in zapustil Boštjanovo hišo.

Obraz mili, tvoj po sili mi je vedno pred očmi. Zdihujoče srce vroče vedno k tebi koprnji.

K oknu pridi, drug ne vidi, ko nebeške zvezdice; se prikaži, al sovraži me povej, srce, al ne!

Up mi vzdigni, z roko migni, ak' bojiš se govorit! Ura bije, k oknu ni je, kaj sirota čem storit!

Gredoč proti Vrbicam so fantje peli zadnjo kitico. Res je ni bilo k oknu, res je ostala trda, res ji ni bilo mar Joze.

Žalostno se je končalo to vasovanje, od katerega je Joza toliko pričakoval. Vendar se ji še ni odpovedal. „Nekaj časa bom kar doma, potem pa spet poskusim. Kar tako jo pa ne pustim,“ je sam sebi zagotavljal.

Poleti v velikem delu je bilo še boljše, da ni hodil v vas. Je le malo bolj spočit vstajal ob zgodnjih zlatih jutrih. Zelo prav je bilo to tudi mami, ki je

žinjala: „Moštvo veliko lažje dobi ženo kot ženstvo moža. Če ta noče k nam, bo pa kaka druga prišla.“ In po resnici povedano, Neža še ne bi rada dala kuhalnice iz rok. Toliko let je kot vdova vzorno gospodarila, zdaj pa naj bi vse skup prišlo v druge roke. Zraven sta bili še Rezi in Mojci doma. No, Rezi se najbrž ne bo poročila. Preveč je navezana na mamo in domačo hišo. Mojci je bolj živo srebro. Nekam lepa hoče biti zadnji čas in lase nosi kot kako krono okoli glave. Tišči Aleš nekaj gleda za njo, a k hiši še ni prišel. Bog ve, če resno misli?!

In spet so materi misli poromale v daljno Rusijo. Da bi se letos sin vrnil! Da bi skušal mamo razumeti in ji biti opora. Vsa ta leta, odkar se je poročila, ni imela človeka, na katerega bi se naslonila. Samo skrbela, garala in trpela je; sama s svojo žalostno Marijo. Pa bi ji včasih tudi živa človeška beseda tako dobro dela.

Ko je listje začelo odpadati, je Joza spet začela napadati stara bolezen — ljubezen. Še zmeraj so mu misli uha-jale k Boštjanovi Roži, še zmeraj je nosil njeno podobo v svojem srcu.

Sv. Uršula je napovedovala še lepo jesen. (Dalje prihodnjič)

Spicar Jaka:

Božič

(Konec)

IGRA V ŠTIRIH DELIH

FRONC: Jaz pa tebe takrat, kadar se čez plot pogovarjava.

ZEFA: Saj je dovolj. Sicer bi me še vzeli, če bi ne bilo drugače.

MATI (pride): Tako, sedaj pa mižnjak načnimo, drugi hleb pa ostane do Treh kraljev. V imenu božjem! (Prekriža hleb z nožem.)

DED: Je bil ta nož tudi na mizi?

MATI: Seveda je bil.

DED: Da ga kam ne založite! Če ga ob hudi uri zasadiš v vežna vrata, ne more treščiti v hišo. Le dobro ga spravi, (Micka pride.)

MATI: Tako, oče vi ste prvi. Bog vam ga požegnaj!

DED: Zahvalim! Bog ti daj srečo pri gospodinjstvu!

ZEFA, MICKA, FRONC, TINE (zaporedoma) Hvala!

MATI: Bog vam ga požegnej, pa da ga ne bi manjkalo v prihodnjem letu.

MICKA: Da ne bomo na svinec pozabili. Grem gledat, če se je že stopil v peči. (Odide.)

DED: Sveti večer ima veliko skrivnosti pa tudi veliko moč.

ZEFA: Nekateri so znali zaklade pričarati ta večer.

DED: Tudi! Tudi v starih časih!

FRONC: Jaz pa tega nič ne verjamem.

ZEFA: Ko nimaš prave vere. Verjeti je treba, drugače se ti nobena reč ne prikaže, najmanj pa zaklad.

FRONC: Še nisem slišal, da bi bil kdo od zaklada obogatil.

ZEFA: Tukaj pri nas ne, drugje pa so. Moja ranjaka teta, Bog jim daj nebesa, so dosti vedeli povedati o teh rečeh. So pa tudi imeli tiste Kolomonove bukve, stare, da so se še komaj skupaj držale. Tam je pa prav popisano, kako je treba napraviti, kako moliti (skrivnostno) in kako prisiliti ta rogatega, da pokaže zaklad.

FRONC: Zefa, kje so pa tiste bukve?

ZEFA: Ne vem, kdo jih je sunil, ko so teta umrli.

FRONC: Če kaj pomagajo, boš kmalu videla, kje so. Če pa nič ne veljajo, pa tako vseeno.

DED: Nekaj je že res bilo enkrat! Potem so pa, ne vem kateri papež, zavezali vso copernijo. Od takrat pa tudi Kolomone nič več ne pomagajo. (Otroci so se med prednjim pogovorom spet zbrali pri jasicah.)

METKA: Pojdite sem, mama.

MATI: Kaj pa!

METKA: Vi še nič jasic niste pogledali. Pogledajte!

DED: Tudi to so pripovedali, da se ta

večer živina pogovarja med sabo. Seveda razume jo le tak, ki je še nedolžen in ima čisto vest, pa tudi le med polnočnico. Kdor pa nalašč za to doma ostane, pa ne sliši nič in ima še smrtni greh povrhu.

FRONC: K nam je hodil star berač, ki je pravil, da tam nekje, kjer je on doma, golobice zapoje med metino in da imajo zato navado, da gospodinje spečejo zraven božičnega kruha pšenične ptice, ki jim pravijo golobice.

DED: Na Koroškem pa pravijo, da so ta večer gore vse zlate.

FRONC: V spodnjih krajih pa, da teče med povzdigovanjem o polnoči iz vseh studencev zlato.

DED: Sem slišal. Samo neki dekli se je enkrat posrečilo, da je vjela ta trenutek. Seveda ni nikoli mislila, kaj je mogoče in nastavila škaf pod taterman. Ko hoče vzdigniti škaf, pa ni šlo. Malo odlije pa še ni šlo. Pa spet odlije. In je odlična tako dolgo, da je bil škaf prazen. Ko ga še enkrat natoči, pa je z lahkoto vzdignila škaf na glavo in ga odnesla domov. Pri luči je šele videla, da je bil škaf od znotraj ves pozlačen. Hitro je tekla nazaj k studencu, pa vse zastoj. Nalila je le vodo.

OČE (pride): Zdaj je pa pokajeno in pokropljeno.

MATI: Vzem, oče, mi smo že! Bog žegnaj!

OČE: Tebi tudi, mama!

MATI: Tule, Jakec, pa Tine. Ta kruh je na pol žegan.

DED: Nič napol! Očetova roka mu je orala in ga sejala, materina ga je žela, pekla in dala. Žegna dovolj iz pridnih, žuljavih rok.

OČE: Mižjak daje posebno moč. Kdor ga je v sedmih hišah, postane močan, da konja obrne.

TINE: Jaz ga pojdem jest po hišah jutri.

OČE: Jutri pa nikakor, samo v cerkev. Ta dan morajo vsi pošteni ljudje, razen kolednikov in kraljev, biti doma. Nič ne obračajo takega, ki bi na sveti dan hodil z doma.

(Zastor.)

III. del

MICKA: Tukaj je svinec, tukaj pa voda. Na, vlij. Zefa!

ZEFA: Kar ti prva.

OTROCI: Pogledajmo, pogledajmo! (Vsi gledajo v posodo.)

MICKA (vlija): Kaj pa kaže?

ZEFA: Ženin se ti je vlij.

FRONC: Pa res, kaj se bo kaj tebi, Zefa!?

ZEFA: Bomo videli (vlija svinca). Ho! Vreča!

FRONC: To je pa gotovo le mošnja.

OČE: Kakor kaže, se bo Micka v prihodnjem letu omožila, Zefa pa podedovala.

FRONC: Če ne koj Kolomone.

ZEFA: Šmat! Bomo le videli, kaj se bo tebi. (Fronc vlija). — Palica! Popotovanje te čaka.

FRONC: Še ta teden, ko pojdem k mami domov.

MICKA: Še vi oče!

OČE: No, pa! (vlija) — Konj! — Tudi to bo res sreča. Žrebička bomo dobili, še ti, mama! —

MATI (vlija): Punčka! Da bi bilo vsaj srečno!

MICKA: Pa vi dedek!

DED: Zame je pa koj krsta še, rajtam.

FRONC: Kdo pa pravi to? Ste še taki kakor dren pri teh letih.

DED (vlija): No, kaj je pokazalo?

OČE: Krivec, prav pravi krivec, za na klobuk. Le pogledajte!

DED: Daj sem očala! — Saj je res! — Potem bom pa spet fant postal, kakor kaže.

TINE: Še mi!

MATI: Vi pa kar sami napravite. Samo pazite, da se ne opečete, svinca je vroč.

(Otroci sami ostanejo okrog posode in vlija svinca.)

DED: Včasih so jemali za vlijanje samo svinca iz cerkvenih oken.

SOSED (pride): Dober večer vsem skupaj!

VSI: Dober večer!

SOSED: Prišel sem, Jok, zaradi tiste najine reči, da se ne bova gledala postrani. Jaz bi dejal: Poravnajva se, saj smo si sosedje.

DED: Tako je prav, ja! Odpusti nam naše dolge, kakor mi odpustimo svojim dolžnikom.

MATI: Seveda je prav, in sveti večer je čas za to!

OČE: Pa pustiva kakor je bilo prej. Naj ostane vse pri starem. Sedi. Matija.

MATI (ponudi kruh): Reži!

OČE (podudi pijačo): Pij, je domača, iz tistih češpelj za svinjakom.

SOSED (je in pije): Dober! Pa kak lep mižnjak. Obeta se zgodnja pomlad.

OČE: Bomo videli, kako bo kazalo zjutraj.

SOSED: Mraz je nocoj. Pregovor pa

pravi: Če o božiču led visi raz veje, se velika noč vsa v cvetju smeje.

OČE: Tine, vzemi vejico, s katero je mama kropila in jo zatakni kam zunaj k oknu. Če bo zjutraj zelo zledenela, bo veliko ajde in medu.

JEKEC: Pogledajte, mama, kaj se je nam vlijlo.

MATI: Knjiga, vidiš, vidiš, pridno se moraš učiti!

METKA: Meni pa tole.

MATI: Joj, venček. K prvemu svetemu obhajilu pojdeš.

TINE: Meni pa krava, pogledajte!

MATI: Seveda, ko si pastir. (Ura bije enajst.)

OČE: Že toliko? Treba se bo napraviti za polnočnico. Je mraz, kaj ne?

SOSED: Kar precej — ščiplje v nos. — Torej brez zamere.

OČE: Tudi pri tebi brez zamere. Čakaj, greva skupaj. Ali otroka tudi pojdeti?

JAKEC IN METKA: Tudi, tudi!

MATI: Saj sta toplo pripravljena.

OČE: Oče bodo pa za varuha doma.

DED: Kakopak! Tak je najlaže za varha, ki ga ne nesejo noge, da bi všel, če bi prišli roparji. Bom pa doma molil. Jakcu dajte pinto krog vratu pa kapo čez ušesa, Metki pa volneno ruto priveži okoli vratu. Sta že obuta?

JAKEC IN METKA: Že, že!

DED: Je svetla noč, kaj ne?

SOSED: Kot dan!

DED: Micka, ženin se ti je vlij. V vodo pogledaj, ko pojdeš mimo šimnovega tofma, pa se ti bo prikazal.

FRONC: Jaz pa mislim, da se bo le neke pred cerkvijo.

OČE: Prejkone, ja! O, saj je fant, da ga je lahko vesela.

MICKA: Saj sem ga res, kaj bi tajila.

OČE: Vidiš, to je beseda.

MATI: Jaka, ti vzemi v klop, Metko bom pa jaz.

JEKEC: Midva greva s Tineto.

OČE: E, do cerkve. Tam pa ti z mano, Metka pa z mamo. Zdaj pa le pojdimmo!

(Vsi odidejo, samo ded ostane.)

(Zastor.)

IV. del

(Ded je sam v sobi, moli.)
Godba, pesem z orglami:

Sveta noč, blažena noč...
GLAS DUHOVNIKA: Hvaljen Jezus!
Sveta noč je nocoj. Že stoletja se ponavlja tista čudovita skrivnost božične noči. Odprimo svoja srca, da bomo doživeli vso lepoto in vso globino svete noči. Da bomo doživeli to, kar so pred tisoč devetstoletji angeli in pastirji in vsi, ki niso zakrknili svojih src.
PESEM: Glej zvezdice božje (dve kitici).
(Zastor.)

Limbarski:

Na grobeh

(Za god Slovincem, umrlim v tujini)

Megla lega na pogorje,
misel pa hiti čez morje,
čez valove in bregove,
med rojake na grobove.

Mnogi, ki smo jih poznali,
v večnost so odpotovali.
„Poklekните na gomilo!“
kličejo nam v posvilo.

Prišli smo na godovanje,
molit za vezilo zanje;
lučke na grobeh migljajo —
mrtvi z živimi kramljajo.

Z vrvico na tri pramence
vežemo jim žalne vence,
z njimi naših src zvestoba
seže daleč preko groba.

Vrtnice so se sklonile
na pozabljenе gomile,
tam, kjer ni ne lučk ne križa,
kadar mrtvih god se bliža.

Niste v tuji zemlji sami,
mi smo še po smrti z Vami;
svidenje veselo, srečno
v rajni trajalo bo večno!

Materi

(Na večer vernih duš)

Nocoj sem sam, nocoj ni zvezd
in ne prijatelja v bližini,
nocoj ne iščem daljnih mest,
nocoj pri tebi v domovini
sedim in božam ti roke
in gledam te v obraz zorani,
ko prosiš me: moj sin ostani
Bogu, ljudem in zemlji zvest.

Se spodniš, mati, vsak večer,
ko mrak je stopil skozi duri,
ko je zvonilo v pozni uri,
si snela molek iznad vrat.
In v gašperčku je praskotalo,
a v srcu vse se je smejalo,
kaj ne da, mamica in brat?

Ciprese trosijo pozdrav,
In luči blede so še zveste.
Tvoj sin poklekne ta večer
kraj sive tuje, mrzle ceste
in prosi, mati, blagoslov,
za sebe in za rodni krov.

Nihče, nihče ni spregovoril;
a misli vseh so se lovile,
oči so same govorile,
vsak brez besed je drugim dvoril.

Tedaj lepo bilo je v meni,
tedaj je dom živel in sanjal,
sam božji angel se je sklanjal
nad zibelko v tolažbo ženi.

A danes kdo mi drug je, brat?
Nem in težko spi tam med bori.
Vsaj, mati, ti me nagovori,
saj hodim te zvečer iskat
v kuhinjo in izbo našo,
na njive, travnike, na pašo,
od vežnih in do zadnjih vrat.

Marijan Jakopič

Limbarski:

Minljivost

Na materin grob presadila,
z domače gredice je nagelj duhteč,
za god ji je šopek povila,
pomlad je minila — mladenke ni več...

Ob mamiči so ji postlali,
ko mlado življenje je pihnil vihar;
obema so lučko prižgali
in venec obema je spletel vrtnar.

V svetilki je luč dogorela,
pod rušo življenje razsipa se v prah.
O, kdaj so že srca stohnela,
grobove pa trava prerasča in mah!

Spominek se vdira in maja,
nagiba in ruši se, čas ga drobi,
razpada železna ograja
in angel s trobento nad vrati rjavi.

Oglodala rja je napise,
razjedla na križu trpeči obraz;
umirajo bele narcise —
tako jim veleva skrivnostni ukaz.

J. POLJANSEK:

VSEH VERNIH DUŠ DAN

Govoré grobovi Kot višin duhovi —
stari, zraven novi: čuj! — pojo zvonovi:
„Hitro mine čas, Čednost, tebi daj
zgine lep obraz!“ Stvarnik večni raj!“

CELOVEO

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

Mohorjani, priglasite se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951.

MOHORJEVE KNJIGE ZA leto 1951

Koledar šil 6.—

Večernice šil 3.—

Otroški molitvenik šil 3.—

Evangelij po Luku šil 1.—

Za inozemstvo 1,25 USA dolarjev.

Uredništvo nujno išče Kosovo zgodovino Slovencev od naselitve do reformacije. Kdor ima knjigo, ga prosimo, da nam jo odstopi za primerno odškodnino bodisi v denarju, bodisi v zameno za knjige.

CELOVEC

Minuli četrtek so bili kmetje, ki so prinesli surovo maslo (puter) na trg, zopet močno razburjeni. Oblasti so jim namreč predpisale, da surovo maslo ne smejo prodajati preko cene 4,68 šilingov za 1/4 kg, dočim smejo mlekarne zahtevati 5,50 šilingov za 1/4 kg.

Surovo maslo izdelujejo le tisti kmetje, ki so tako vstran od ceste, da ne morejo oddajati mleko, prav posebno pa tisti bajtarji in starši velikih družin, ki so prisiljeni večino mleka posneti z mlečno centrifugo in nesejo nato surovo maslo v Celovec na trg, da na ta način dobe vsaj nekaj šilingov več. Mlekarske zadruge plačajo po svo-

jih zbiralcih za surovo maslo samo nekaj grošev nad 15.— šil. za kilogram.

Zdaj pa so vzeli tem bajtarjem in kmetom v hribih, ki imajo dosti truda s samo hojo s hriba dol in spet nazaj gor, še teh borih nekaj šilingov, da bodo naredili tako ubožnejše še bolj uboge.

To je po mnenju teh bajtarjev v nebo vpajoča krivica in kaže, da tisti, ki so to napravili, nimajo pravega socialnega čuta. Saj nečemo nikogar siliti, da kupuje naše surovo maslo; če misli da je mlekarstvo boljše, naj pač lahko isto kupuje. Konkurenca bo že vsakega silila, da bo skušal proizvajati kar se da boljše surovo maslo. V imenu krščanske socialne pravičnosti pa moramo zahtevati, da se ta neusmiljena uredba umakne.

NONČAVES

Kakor je staro človeštvo, tako stara je tudi naša lastnost, da se veselimo z veselimi in sočustvujemo z žalostnimi. Tako smo se v zadnjem času tudi upravičeno veselili vsi. Mlad parček, poln idealov si je pred Bogom in svetom obljubil zvestobo. Oba sta naša kulturna delavca, Kropova Micka iz Vidrevasi in Rešetarjev Albert iz Doba. Oba sta bližnji in daljni okolici dobro znana. Mico smo videli na domačem in tudi na drugih odrih. V „Miklovi Zali“ je igrala Zalo, posnetek vseh igralcev prinaša „Album Koroške“ na strani 38. Micka je tudi dobra in požrtvovalna cerkvena pevka. Sicer pa ne bomo naštevati dobrih del mladega para, saj se dobro delo itak samo hvali. Pač pa se z njima veselimo in le želimo, da bi isti ideali vodili mladi par za naprej.

ZELEZNA KAPLA

Nepričakovano hitro je umrl Janez Mihevc, p. d. Pop v Železni Kapli. Padel je pri delu s skednja in se tako močno poškodoval, da ni bilo več po-

moči. Prejel je še sv. zakramente. Pokojni se je odlikoval po svoji izredni postrežljivosti do bližnjih in daljnih sosedov. Posebno rad je pomagal s svojimi nasveti in spretno pomočjo, če je zbolela domača živina. Zelo ga bomo pogrešali. Žalujemo družini naše sožalje.

Poročila sta se Pavel Dolinšek, p. d. Kežarjev v Beli in Emica Kurnik, p. d. Kebrova v Lepeni. Poroka je bila v farni cerkvi ob obilni udeležbi svatov in znancev. Med poročno sv. mašo je bilo skupno ljudsko petje. Med drugimi smo slišali tudi staro poročno pesem o nebeški hojseti.

Starši ženina Franc Dolinšek in Katarina r. Cufer sta obhajala isti dan srebrni jubilej poroke. Krščansko sta vzgojila 5 otrok in skrbela z veliko marljivostjo za Kežarjev dom. Srebrno poroko bi obhajala tudi Janez Kurnik in Helena r. Smrtnik, ko bi Kebrov oče doživel ta dan. Spomnili smo se ga.

Najcenejša točilnica žganih pijač

HELMUT BRUNNER

Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechtstr. 25

Postal je vojna žrtev. Kratko časa pred smrtjo je bil navzoč pri nočnem čiščenju Reš. Telesa in tako pripravljen na pot v večnost. Postavil si je spomenik, to je šola v Lepeni in kapelica Jezusovega Srca pri šoli. Spomnili smo se tudi zlatega jubileja poroke starih staršev neveste p. d. Smrtnikovih v Kortah. Spoštovani Smrtnikov oče Ožbolt ni mogel radi boleznimi biti navzoč pri poroki, pač pa je bila navzoča Smrtnikova mati, ki se veseli kljub letom trdnega zdravja in moči.

Vsem naša voščila, posebno pa nas veseli, da je dobila Kebrova družina mladega dobrega gospodarja.

SKOCIJAN

V Škocijanu smo dne 8. oktobra praznovali redko farno slovesnost. Blagoslavljali smo novo podružnico v Št. Lorencu. Pred 86 leti je Št. Lorenc še imel staro podružno cerkev. Ker tedaj Drava še ni bila regulirana, se je po mili volji vila po dolini in ob nastajoči povodnji je podprala cerkveni zid tako, da se je cerkev porušila. Voda je odnesla tudi mrliče, ki so bili pokopani na pokopališču okrog cerkve, v kolikor jih niso rešili in pokopali na farno pokopališče.

Lani smo pričeli zidati novo cerkev in letos 8. oktobra smo že lahko povabili našega prevzvišenega knezoškofa, da bi nam blagoslovil novo cerkev.

Ob 9. uri se je zbrala skoraj vsa fara in lepo število gostov iz sosednjih fara k pozdravu prevzvišenega. V dolgi procesiji smo spremljali škofa k cerkvi, kjer je bilo najprej blagoslavljanje nato pa slovesna sv. maša, pri kateri je dovršeno pel domači cerkveni zbor, pojačan s kamenskimi pevci. Škof in g. dekan sta govorila o pomenu dne-

va za Št. Lorenc. Sledilo je še blagoslavljanje pokopališča in novega zvona. Vse obrede je brezhibno prenašal zvočnik firme Kummars iz Velikoveca.

Vsem ki so prišli, je lična cerkvena ugajala in bili so polni pohvale o novi stavbi. Cerkev je izdelana po načrtu arhitekta Mayerja iz Celovca. Gradili pa so domači mojstri in sicer Gomerinik, Dobeis in Komposch.

Lep potek slovesnosti so zopet poskušali motiti ljudje, ki še niso mogli pozabiti gesla „ein Volk, ein Reich, ein Führer“ in „Kärntner spricht deutsch“.

Svojo visoko „kulturnost“ so dokumentirali s tem, da so raztrgali slovenske transparente in napise, ki so vsebovali verske izreke. Vsi pametni ljudje so tako postopanje obsojali, zlikovci pa so si izstavlili sami sebi najboljše izpričevalo. Moramo pa ugotoviti, da so to storili elementi, ki pri zidanju cerkve niso nič pomagali, medtem ko so drugi veliko delali in za cerkev tudi darovali.

Naj merodajni krogi gledajo, da že vendar druga miselnost pride med ljudi, kajti na tej podlagi se ne bo dala zidati Združena Evropa.

ZELINJE

Žalostne in vesele novice moramo tokrat sporočiti. Velika žalost je zajela sončne Želince, ko smo slišali, da so nas naš blagi dušni pastir, č. g. Kunstelj Jože, zapustili ter se preselili v Podgorje. Že skozi celo poletje smo vlekli na ušesa, kdaj bo utihnil želinjski zvon, ki nas je vsako jutro tako milopreseče klical k sv. maši. Zdaj je pa res utihnil.

Pač nismo bili vredni duhovnika, zato ga nam je Bog po škofu odpoklical. Malo manj kot 2 leti so nas č. gospod nedeljo za nedeljo v domači besedi očetovsko učili in svarili, samo žal, da smo se premalo potrudili po njih naukih tudi živeti. To pot prosimo č. gospoda za odpusčenje za našo mlačnost ter mu želimo na novi fari med veselimi Rožani mnogo dušnopastirskega veselja.

Tudi ženimo se pridno na Želinjah. Lakner Francej je pripeljal v Trušnje Pažičevo Katrico, da mu bo delala v dolgih zimskih večerih, ko počiva osuševanje blata, kratak čas. Harnikov Mirtej pa je tako dolgo zahajal k Drt. nikovi Micki v Hudi Kraj, da se mu je posrečilo speljati jo na sončne Rute. (Nadaljevanje na 7. strani)

Elektriko dobimo?

Gorenče, 20. X. 1950.

Ali ni to strašna ironija, vendar pa je bridka resnica, da se nahaja na jugovzhodu Gorenč, tik ob robu fare, največje podjetje za proizvodnjo elektrike v Avstriji, takozvani „Drauwerk“, ki zaklada z električno energijo ne samo Avstrijo, ampak tudi sosednje države, še celo sosednjo Nemčijo, uboge Gorenče, skozi katere teče ta elektrika, so pa še danes v temi, brez elektrike.

Pa bo morda kdo mislil, da pri nas ne rabimo elektrike? O ja, kako da ne? Tudi mi bi rajši svetili z elektriko, kakor pa s tistimi petrolejskimi leščerbami, posebno še danes, ko je petrolej tako slab in še tega ne moreš dobiti v zadostni množini. Tudi mi bi rajši hitro omlatili žito, pripravili krmo za živino, zrezali drva za motorjem na električni pogon, kakor pa za vse to kupovali drag bencin ali pa še celo vse to z rokami obdelali.

Pa bo kdo rekel: „Saj ste sami krivi, da nimate še elektrike!“ Na to bomo samo delno pristali. Res je nekaj krivde tudi pri nas, ker je v nas še vse premalo razvit čut za skupnost in za skupno delo, in je med nami še vse premalo uveljavljeno tisto zlato načelo: „Vsi za enega, eden za vse!“ Ko bi bilo to načelo v nas že bolj prodrlo, bi najbrž že leta 1926 začeli s pripravami za elektrifikacijo Gorenč, zakaj bili so že tedaj med nami napredni in iniciativni možje, ki so uvideli dalekosežne koristi in velike prednosti v gospodarstvu z električno energijo.

Napačno pa bi bilo, ko bi kdo metal zaradi neuspelega poizkusa napeljati elektriko tudi na Gorenče, vso krivdo na prizadete, češ da so se vse premalo interesirali zanjo. Zelo velik del krivde leži v naših težkih gospodarskih razmerah. Kraj je v gospodarskem pogledu silno reven, morda na Koroškem najbolj siromašen. V fari sta 2 veleposestvi, par posestev z okoli 10 ha orne zemlje, ogromna večina posestnikov so pa sami mali kmetje, bajtarji, samo s par hektarji rodovitne zemlje. Gozda pa skoro nihče nič nima, tako da si morajo domala skoraj vsi kmetje leto in dan kupovati drva in streljo. Poleg tega pa dela kraj še posebno ubožen nepremagljiva ovira, velika oddaljenost od mesta, gospodarskega trga, in nima naš kmet niti te možnosti da bi mogel od svojih skromnih pridelkov vsaj kako malenkost na trgu novčkov.

Tretja krivda, da še danes nimamo elektrike, pa leži tudi pri merodajnih oblasteh, ki so se in se še vedno premalo ozirajo na gospodarsko šibko kraje, da bi jih materialno, poleg tega pa tudi kulturno, t. j. predvsem z gospodarsko-strokovnimi šolami bolj podprle.

Po skoro 30 letni borbi na vse strani pa je zadeva za elektrifikacijo fare danes, hvala Bogu, vendar prodrla že tako daleč, da je mogel sedanji agilni odbor za napeljavo elektrike, v soboto 7. oktobra t. l., sporočiti vsem interesentom, da se bo moglo še v tem letu pričeti s prvimi pripravljalnimi deli na daljnovodu. Na omenjenem sestanku je članstvo odbora tudi podalo vsem prizadetim podroben pregled vsega do-

sedanjega dela, ki ga pa ni bilo malo. Odbor je zlasti pokazal na velike ovire, ki so se stavile na pot elektrifikaciji Gorenč. Najbolj razveseljiva točka vseh dosedanjih prizadevanj je dejstvo, da se je posrečilo doseči edinstvo med posestniki in splošno zainteresiranost za električno silo. Druga svetla točka v odborovem poročilu pa je bila objava, da je celovška deželna vlada — potem ko je dobila vse potrebne podatke o gospodarski moči posameznih interesentov — končno odobrila 50% subvencijo, t. j. podporo, iz Marshallovega fonda (sklada). Pri tej priliki se je tudi pojasnilo, da 50% podpora iz Marshallovega sklada ni namenjena celotni, kompletni elektrifikaciji, ampak samo za dela na daljnovodu, to se pravi, za razna dela, da se pripelje električni tok vsakemu konsumentu do hiše. Nakup vsega potrebnega materiala in vsa inštalacijska dela v hiši in v gospodarskih poslopih, za vse to se bo moral seveda pobrigati vsak konsument še posebej sam.

Začetek je, hvala Bogu, storjen. — Agilnemu odboru za elektrifikacijo fare se lepo zahvaljujemo in mu čestitamo, da mu je končno vendarle uspelo, da se je kočljiva zadeva elektrifikacije vendar že enkrat premaknila z mrtve točke. Posameznim interesentom za napeljavo elektrike v njih domove bi morda svetovali, da se, z ozirom na negotov svetoven položaj in nestalnost cen pri nakupu električnega materiala, pobrigajo, da si istega čimprej oskrbijo.

Odbor za elektrifikacijo fare pa prosimo, da odločno vztraja pri začetnem delu, da energično premaguje vse težave, ki se mu stavijo in se mu bodo še stavile na pot, da bodo končno že vendar enkrat tudi Gorenče dobile potrebno elektriko.

GORENČE

Nedeljska dramatična predstava: „Izgubljeni raj“ z burkama „Ženitovanjsko izpraševanje“ in „Bojazljivci in neustrašeni“ je izpadla v vsakem pogledu zelo dobro. Starejšim igralkam se pozna, da so bile že večkrat na odru, pa tudi mlajše so se že kar dobro zna- le živeti v svoje vloge.

Druga, večerna predstava je bila znatno boljše od prve, popoldanje. Zelo razveseljiv je bil obisk igre. Saj se je obeh predstav udeležilo skoro 300 gledalcev. Gledalci so prišli iz vseh sosednjih fara; najbolj močno je bila zastopana sosednja žvabeška fara. Med udeleženci pa smo našli še celo oddaljene Grebinčane. K številnemu obisku je mnogo pripomoglo tudi izredno ugodno vreme. S potekom igre so bili vsi udeleženci na splošno zelo zadovoljni. V splošnem je seveda najbolj ugajala burka „Ženitovanjsko izpraševanje“. Največja zahvala za uspešen potek igre gre seveda v prvi vrsti Škandernikovi Anči, potem pa tudi vsem igralkam, ki so pri vsem svojem naporu na stanovskem delu žrtvovali še toliko časa za učenje igre. Pristrana zahvala tudi vsem pevcem, prirediteljem igre, posebno pa še „Favovim“, ki so dali veliko dvorano brezplačno na razpolago.

Zadružništvo v Veliki Britaniji

Velika Britanija je domovina zadružništva, tam se je tudi zlasti konzumno zadružništvo izredno hitro in močno razvijalo in od tam je prišlo zadružništvo v vse druge dežele, tudi k nam. Zato ne bo odveč, da si na kratko ogledamo, kako je danes z zadružništvom v tej domovini zadružnega gibanja.

Ker so prve zadruge v Veliki Britaniji nastale med delavci, ni čudno, da so bile zadruge tam vedno tesno povezane z delavskimi organizacijami, z delavskimi zvezami ali sindikati in pozneje tudi s samo delavsko ali laburistično stranko. Zato danes tudi predstavniki in zastopniki britanskega zadružništva sodelujejo pri vodstvu laburistične stranke, četudi ni s tem rečeno, da se voditelji britanskega zadružništva popolnoma strinjajo z gospodarsko politiko laburistične stranke. Kako pa je zadružništvo tesno povezano z vodstvom laburistične stranke, se vidi iz tega, da bodo zastopniki zadrug sodelovali pri izdelavi volivnega programa laburistične stranke, ki ga bo začela v prihodnjih tednih izdelovati laburistična stranka za prihodnje angleške volitve, ki bodo predvidoma drugo leto.

Prva zadruha

Približno pred sto leti se je zbralo v malem industrijskem mestu Rochdale v pokrajini Lancashire okrog 20 delavcev in so ustanovili trgovino, nekako današnjo trgovino z mešanim blagom, na zadružni podlagi. To je začetek zadružništva in še danes so začetniki in ustanovitelji te prve zadruge znani v zgodovini zadružništva kot „poštene ročdelski tkalci“. Ti prvotni zadružniki so bili namreč lastniki malih tkalnic ali pa so bili tkalski delavci.

Načela, na katerih je temeljilo njihovo majhno podjetje, so se tako uspešno uveljavila, da so postala osnova vseh zadrug za proizvodnjo ali za razdeljevanje potrošnih dobrin, ki so jih hitro nato začeli ustanavljati po vsem svetu. Glavna načela te ročdelске zadruge so bila in so še vedno naslednja: Vsak član zadruge ima pravico samo do enega samega glasu, ne glede na

število vpisanih deležev še ne daje pravice do večjega števila glasov in s tem do večjega vpliva in do večje možnosti odločanja v zadrugi. Tudi so obrestni za naloženo glavnicu v zadrugi nizke in pravila zadruge skrbijo za to, da je delničarju kot takemu vedno odkazano drugo mesto.

Spočetka so zadruge v Veliki Britaniji prodajale samo živila, obleko in opremo in še danes je prodaja tega blaga njihova glavna naloga. Tako na primer dobavljajo zadruge mleko eni tretjini vsega prebivalstva, surovo maslo, slanino in sladkor eni četrtini, premog pa eni petini vsega prebivalstva. Na nekaterih področjih se je delokrog zadrug zelo razširil in vključuje celo hotele in počitniške kolonije.

Ustroj zadružništva

Proizvajalne zadruge dobavljajo potrošnim zadrugam 70% vsega blaga, ki ga te zadruge prodajajo. Britanske zadruge imajo med drugim veliko zavarovalno ustanovo, velike tiskarne in izdajajo svoj časopis. Poleg tega so zadruge odgovorne tudi za eno največjih angleških bank, ki nima med svojimi strankami samo vseh zadrug, ampak tudi večino delavskih sindikatov, nekaj podržavljenih obratov in stalno naraščajoče število krajevnih ustanov.

„Električni pastir“

Včasih je otrok napasel krave, predno je šel v šolo. Ovce je gнал v gozd in hodil za njimi, da so bile site in potem jih je prignal domov, zaprl v stajo, vzel torbo in kos kruha in letel v šolo. Ko je prišel iz šole, je imel pastir isto nalogo. In tako je šlo leto in dan.

Poleti je bil dan dolg dovolj, da je lahko vse opravil. V jeseni, ko se je začela velika paša po pokošenih travnikih in požitih njivah, so bile jesenske počitnice in otroci so bili pastirji. Ako kateri ni imel krav doma, je šel past k sosedu.

Pozneje je šolsko vodstvo uredilo učni načrt za vse šole enako, ne oziročaj se na to posebno potrebo našega podeželskega ljudstva, ki je v ravnih razmerah in nima velikih, zaradi pomanjkanja zemlje, zagrajenih pašnikov, kakor kaki veleposestniki tam na Krapfeldu, in je vzelo staršem, kmetom to zadnjo pomoč.

Kmečko ljudstvo tem bolj čuti to, ko je veliko pomanjkanje poljedelskih delovnih moči. Pred letom si videl, kako so stari očeti, kakor nekdanji oče Jakob, postopali za živino in jo pasli ob jesenskih dneh po travnikih in poljih. Idilično je bilo videti, kako je stopal star očanec za svojo čredo z dolgo „čedro“ v ustih, v rokah pa je imel časopis, v žepih polno časopisja, brez kavarne, na prostem, je imel svoj kratek čas.

Vsak član zadruge prejema za svoje nakupe letno dividendo, to je delež od letnega dobička zadruge. Trenutno znaša ta dividenda 8%, od katerega zneska vplačujejo zadruge za prodajo na debelo približno eno četrtino. V zadnjih letih se je odstotek dobička, ki so ga izplačali zadružnikom, nekoliko znižal, ker izplačujejo dividende na podlagi prodajne cene vseh predmetov, med katerimi je na primer tudi tobak, ki je pa visoko obdavčen.

Najbolj navdušeni zadružniki so ustanovili združenje za razširjanje zadržnih načel. Pri teh združenjih so najbolj številno zastopane ženske, kar je povsem razumljivo, saj se zadruge bavijo večinoma s prodajo takega blaga, ki je bistveno važno v družinskem življenju.

Vsaka posamezna zadruha je neodvisna in urejajo jo njeni člani. Vsekakor pa obstoja tesna vzporeditev med zadrugami za prodajo na drobno in proizvajalnimi zadrugami ter zadrugami za prodajo na debelo. Vse skupaj pa tvorijo zvezo zadrug, ki je prostovoljna ustanova, ki so jo ustanovili drugi za zaščito splošnih koristi. — Ustroj zveze je federativen in je podoban, kakor so organizirane v Veliki Britaniji delavske zveze ali sindikati.

Odrastle pastirice so pletle nogavice, rokavice, jopice in pasle svojo čredo, si pele svojo domačo pesem v kratek čas.

„Škoda časa“, si je mislil marsikateri odrastli pastir, „postajam tu za čredo, toliko potrebnega dela bi lahko opravil ta čas.“ Tako so mislili tudi inženirji in njih misli so rodile pametno iznajdbo: „Električni pastir“ (Elektrischer Weidehüter).

in sedaj najdeš tega „električnega pastirja“ povsod, v Rinkolah pri Rižnarju, v Breški vasi pri Kordežu, v Vogerčah pri Čebularju itd., itd. Okoli pašnika zasadijo male kole, potegnejo žico, ki je zvezana z majhno posodo, ki je napolnjena z električnim tokom. Ta tok gre po žici, ko se žival približa žici, jo tako strese, da ne lomi več in ne sili več v škodo, ampak ostane lepo v svojem pašniku. Ko je pašnik popašen, ograjo prenesejo na drugi kraj. „Pastirja“ pa vzame kmet vsak večer na svoj dom, da bi si ga čez noč kdo ne izposodil za vedno.

Tako je čas iznajdljiv in si mora človek vedno na nov način pomagati. Upamo, da se bo ta električni pastir obnesel in nadomestil naše pastirčke, ki sedijo v šoli v klopih, da bi se veliko dobrega in koristnega naučili za življenje in da ne bodo samo hlače trgali hodili v šolo.

Manj znana oblika zadružne organizacije so v Veliki Britaniji združenja, ki temeljijo na soudeležbi. Prvo so ustanovili leta 1873 za izdelovanje ključavnic in potrebnih kovinskih delov za vozove. To združenje še danes uspeva skupno s 40 drugimi, ki se bavijo predvsem z izdelki za oblačilno, obutveno in tiskarsko industrijo. Delavci so delničarji teh družb in prejemajo dividende od dobička v sorazmerju z mezdami in številom vplačanih deležev. V tem se torej ta vrsta združenj že razlikuje od pravih zadrug.

V Veliki Britaniji so že od nekdaj tesno povezane med seboj zveza zadrug, zveza obrtnikov (Trade Union) in pa britanska laburistična stranka. V britanskem narodnem svetu za delo ima vsaka od teh organizacij po sedem zastopnikov. Narodni svet za delo se sestaja enkrat na mesec, kar omogoča redno izmenjavo mnenj in proučevanje tekočih skupnih zadev. S tem pa seveda še ni rečeno, da so zadruge vedno enakega mnenja kot sindikati ali laburistična stranka. Saj zaposlujejo zadruge kot delodajalke kakih 400.000 nameščenecv in nič čudnega ni zato, če se pojavi večkrat kako nesoglasje z delavskimi zvezami, pri katerih so ti nameščenci včlanjeni.

Končno imajo člani zadrug še lastno politično organizacijo, takoimenovano zadružno stranko (Cooperative Party), ki nastopa pri volitvah skupno z laburistično stranko. V poslanski zbornici ima ta zadružna stranka 18 poslancev, med člani vlade pa ima dva svoja zastopnika. Vendar pa obstajajo neka nesoglasja v naziranjih in to zaradi državnega vmešavanja v gospodarske zadeve. Naravno je, da bi se zadruge radi razširile in zato jim ni ljubo vladno nadzorstvo, na podlagi katerega razdeljujejo blago med trgovce na osnovi obsega njihovih prejšnjih dobav.

V zvezi s poddržavljenjem doslej še ni bilo nikakega spora, ker so bile industrije, nad katerimi je država prevzela nadzorstvo, naravni monopoli. Dejstvo pa je, da se ravno pri zadrugah kaže velik odpor proti razširitvi poddržavljenja na tista torišča, kjer se udeležujejo zadruge. Zveza zadrug načeloma ne nasprotuje državni kolektivizaciji, vendar pa se zavzema za pravico, ki jo ima prostovoljna združitev državljanov, da namreč organizirano skrbijo za kritje lastnih potreb, če to lahko naredijo, ne da bi bile pri tem prizadele pravice drugih. V tem pa je tudi velika prednost podružabljenja pred popolnim poddržavljenjem.

CENE KLAVNE ŽIVINE

Do 11. februarja t. j. je bila uradno določena najvišja prodajna cena za klavno živino (konji, govedo, teleta in svinje) kakor tudi za posamezne vrste mesa. Od 12. februarja naprej pa je bilo določeno, da za klavne konje in za nekatere mesne izdelke (klobase) niso bile več predpisane maksimalne cene. Za klavno govedo, teleta in svinje (žive in mrtve) in za meso teh živali pa je bilo določeno, da je polovica teže vezana na uradno določene cene, za drugo polovico teže pa je prodaja prostostna in ni vezana na uradno določene cene.

Z odlokom z dne 29. septembra letos pa je bila tudi ta odredba razveljavljena. Nadalje je odredilo ministrstvo za notranje zadeve, da veljajo spet določila, kakor so bila v veljavi pred 12. februarjem, kot najvišje cene pa veljajo za klavno živino in za meso cene, kakor so bile v času od 18. do 23. septembra 1950 in teh cen ni dovoljeno zviševati.

Z odlokom z dne 18. oktobra je koroška deželna vlada določila sledeče cene za klavno živino (kakor so na splošno veljale v času od 18. do 24. septembra letos):

Biki	S 5.— do 6.30
voli	S 5.— do 6.30
krave	S 4.— do 5.50
telice	S 4.50 do 6.—
teleta	S 5.40 do 7.—
svinje	S 7.— do 10.—

Vsako prekoračenje označenih cen, ki veljajo za nakup živine pri proizvajalcu (kmetu), je kaznivo po zakonu o določanju cen.

KUPUJEM star zlat in srebrn denar.
Vsakovrstne ure in zlatino dobite po
najnižjih cenah pri

F. Karner - URAR

Celovec, Burggasse 8

to, koliko kapitala je vplačal, koliko delnic torej ima. Nadaljeje načelo je, da prodajajo v tej zadrugi vse blago po tržniceni in nastane vsled tega dobiček, ki je večkrat večji kakor pa so režijski stroški. Ta dobiček nato zadruge koncem leta razdelijo med svoje člane v sorazmerju z nakupom. Več dobička dobi torej tisti, ki je v zadrugi več kupoval, ne pa tisti, ki je mogoče v zadrugo vložil več kapitala kot svoj delež. Temeljno načelo te prvotne zadruge je bilo in je to še danes temeljno načelo vseh zadrug: samopomoč.

Današnji obseg zadružništva

Velika Britanija ima danes okrog 1.000 zadrug in to vse od malih podeželskih, ki imajo samo nekaj deset ali nekaj stotin članov, pa vse do zadrug v mestih in velikih industrijskih središčih, kjer gre število članstva v stotine, tisoče in deset tisoče. Skupno število članstva pri vseh britanskih zadrugah znaša danes okrog 10 milijonov. To članstvo sestavljajo po veliki večini člani delavskih sindikatov ali pa njihove žene. Zadruge za prodajo na drobno imajo svoja lastna podjetja za proizvodnjo in za prodajo na veliko, da so tako čim bolj neodvisne te zadruge od privatnih industrijskih podjetij in zasebnih veletrgovcev. Vsa ta velika podjetja so last številnih zadrug in poslujejo na zadružni podlagi.

Nobena teh organizacij ne priplačuje velikih poslovnikov, ker je prvič število delnic, katere lahko vplača posamezni član, omejeno na 200 funtov šterlingov. Razen tega pa tudi večje

Leta 1950 bodo na Koroškem porabili za popravilo cest 30 milijonov šilinov. Tudi za drugo leto je predvidena za koroške ceste ista vsota. Največ tega denarja porže cesta v Melski dolini (Mölltal), da se tako ustvari dobra cestna zveza med Koroško in Salzburgom. Če človek vestno pregleda vse načrte, katere so listi te dni v tem pogledu objavili, pa mora zopet ugotoviti staro dejstvo, da za južno Koroško ni interesa in ne denarja. Predvidena je samo poprava ceste od Velikoveca do Sinčevsi. Da pa je vsa Podjuna južno od Drave in tudi ves Rož brez odgovarjajoče ceste, da so v poletnih mesecih vasi zavite v oblake prahu, pa odgovorni gospodje nočejo videti. Stvar je pač taka, da ima to ozemlje le volivce, nima pa poslancev, ki bi se v senici tudi za gospodarske potrebe južnega dela dežele postavili. Nad petdeset tisoč volivcev južno od Drave nima niti enega poslanca v deželnem zboru in tako bomo tudi razumeli, kakaj ro-

ma denar proti severu in se tam investira. Isto se godi tudi vsej Marshallovi pomoči. Če ste dobro ogledali gospodarsko sliko v naši zadnji ERP prilogi, ste lahko ugotovili, da se od Marshallovega denarja južno od Drave sploh ni nič investiralo, v celotnem slovenskem delu dežele pa zelo malo.

O stanju mostov smo že ponovno pisali. Kdor se vozi z vlakom preko Drave proti postaji Kamen—Tinje je neposredno v življenjski nevarnosti in niti za leto 1951 ni predvidena zidava novega železniškega mostu. Kamenski most so pričeli graditi in dela tam kar dobro napredujejo. Velikovski most pa istotako ne dela časti deželi in ne odgovarja velikemu prometu današnjega časa.

Razumemo, da ni mogoče vsega naenkrat popraviti, istotako pa tudi razumemo, da se predvideni denar jako neenako razdeljuje. Slišimo le velike in lepodoneče besede, ne vidimo pa dejanj, ki bi tem besedam odgovarjale.

Koroške ceste in mostovi

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

Mirteju, ki je bil pravi fant od fare in cerkveni pevec, je zapel želinjski moški zbor pod vodstvom vrlega pevovodje Partēja ginljivo poročno pesem. Vse Zelinje so bile deležne veselega ženitovanja in gostoljubnosti Harnikove družine. Obema paroma mnogo sreče in blagoslova božjega.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Rad hodim po semnjih, ker tedaj kaj lepega vidim in slišim in kaj dobrega — pojem. Ker je bil v nedeljo 15. oktobra semenj v Podgradu — ali po novem v Št. Jakobu, sem se tja podal. Ze na poti sem sklenil, da bom večkrat prišel tja; videl sem namreč toliko sadja po tleh, da sem si mislil: „Aha, faseljni so že vsi polni, pa ne vedo, kam s sadjem.“ Kar škoda, da si nisem nakupil sodov, pa bi sedaj pobiral sadje in imel zastoj mošt. No, pa upam, da bodo šentjakobčani že razumeli, kaj pričakuje žejen popotnik od njih, saj se jim še poznalo ne bo, če mi dajo „krigelj“ mošta.

Vprašal sem med potjo kmeta, zakaj ne obero tako lepega sadja, pa mi pravi: „Nimamo ne časa, ne ljudi za to. Sam ne zmorem vsega, ljudi za delo ni dobiti. Posodja nimam dovolj, če bi pa hotel mošt prodati, me pride dražje delo kakor pa dobim za mošt.“

Moške in ženske kostume in plače
izdela
hitro in poceni ter po najnovejši modi

J. Lederer

krojaški mojster
SINCA VES — KÜHNSDORF
Zaloga vseh vrst blagat

Kot kristjan sem šel najprej v cerkev tam gori na hrib, da bom videl „strelovce“ in zopet enkrat slišal včasih tako znani cerkveni zbor. Pa me je kar zaskrbelo, ali sem pravzaprav prišel pravo nedeljo na semenj, ker vsega tega nisem videl in slišal. Pa sem si mislil, če so „štanti“ pri cerkvi, je gotovo semenj in je tudi res bil.

Ko sem na poti proti cerkvi sopihal, kot vlak iz Podrožčice proti Ledenicam, in se nazaj grede bal — veste, s starostjo pride nadiha in strah pred smrtjo —, sem pomiloval tiste, ki pozimi v snegu in ledu v cerkev hodijo. „Kako vam pa pozimi gre?“ sem vprašal enega. Posmejale se mi je in rekel: „Mi smo že navajeni, če ne gre po nogah, gre pa po zadnji.“ Še naprej sem hotel vedeti, kako občina v sto letih za svoje davkoplačevalce ni napravila boljše poti? Pa mi kar ni odgovoril, kar bojim se, da je bil kdo „od gmajne“.

Popoldne pa ljudi, da so me kar zanesli, pa avtov in koles! Eni pred Narodni dom. Drugi k nogometni tekmi, tretji v kino. Ves Št. Jakob in okolica, vse je prilezlo ven na sonce. Mene je najbolj zanimala folklorna skupina ljubljanskih akademikov, katera nam je pokazala nekaj narodnih plesov: prekmurskih in gorenjskega. V narodnih nošah so predvajali plese s tako umetniško dovršenostjo, tako pristno in doživeto, da smo v plesih kar začutili delo, življenje in čustvovanje prekmurskega poljanca in gorenjskega gorjanca. Tako pristno narodnega in obenem tako dovršeno podanega rajanja tukaj še nismo imeli prilike videti. Ti narodni plesi so nam pokazali, kakšno življenjsko moč in lepoto čut ima slovenski narod. Kako lepo bi bilo, ko bi namesto novih zamorskih plesov, nastalih v vele mestni pokvarjenosti, raje gojili lepe narodne plese! Pri tej prireditvi so nam zapeli, pa prav mehko in prijetno, pevci z Brnce in zaigrali tamburaši iz Škofič in godbeniki iz Loč.

Brnčani so se še posebno odrezali, da so nam Rožanom pokazali ziljsko „štehvanje“. Prav veliko nas je bilo, kateri smo prvokrat videli to lepo in staro narodno navado. Tako hitro so jezdili mimo nas, da bi mi skoro kloubuk odneslo. In tako pošteno udarjali po tistem čeburu, da se je že pri tretjem zaletu sesul. Dekliči so nagradili štehvanca, zmagovalca je dobil poseben venec in potem so še zarajali običajen „rej“. Kar hvaležni smo Brnčanom.

Bolj vročerkvni so se pa zanimali za nogometno tekmo med Celovcem in Podrožčico. Celovčani so zmagali s 3:0. Še jaz sem se zanimal, kako se pođe in preganjajo tam po travi, da me je začelo kar zebsti. Ker sem videl na nekaterih plakatih: „Jahreskirchtag in St. Jakob i. R. bei Šimej“, in da bi se malo pogrel, sem vprašal, kje je ta Šimej. Povedali so, da je Šimej Martinkov, v Narodnem domu, tam, kjer so bili plesi in da z ženo prav prijazno postrežeta. Zato sem še tja pogledal, se malo pogrel in slišal, da vse po naše marnja. Zato se mi je kar čudno zdelo, da vabila vabijo v tujem jeziku, ne pa v tistem, v katerem smo se vsi prav po domače pomenili pri Šimeju.

SELE

Nad groboma, ki krijeta zemske ostanke trinajstih žrtev, ki so bile 29. aprila 1943 na Dunaju obglavljene, sta bili zdaj vzdani dve spominski plošči z napisom: „Položili smo dar domu na oltar“. Na ploščah so slike vseh žrtev, njihova imena, rojstni dan in bivališče. Spodaj napis: „Naj vam bo lahka slovenska zemlja!“ Plošči je lepo izdelal kamnosek Cekoni v Borovljah. Odkrit-

je spominskih plošč bo v nedeljo 29. oktobra.

Tudi spomenik ob oglu pokopališča je dobil širši in višji podstavek, sestavljen iz temnega kamna z vzdano spominsko ploščo. Zdaj stoji kip plakačjoče matere z umirajočim sinom dosti višje in cel spomenik napravi zdaj mnogo močnejši vtis.

SVEČE

Na lepo jesensko nedeljo 8. oktobra smo obhajali poroko prof. Franca Inzko, p. d. Pregljevega in Marije Plautz, p. d. Nakvancove s Sp. Bistrice.

Ženin je iz znane Pregljeve družine, Einspielerjevega doma. Hiša je dala mnogo kulturnih delavcev, tako ni čudno, da je ljubezen do znanosti in uka ostala v družini. Mama, bivša učiteljica Einspieler, je tudi svojim otrokom vli- la že prav zgodaj v srca ljubezen do molitve, petja in domače zemlje. Zdaj je že tretji sin zapustil rodno hišo.

Lovska orožja ter municijo, lovske potreščine, predmete iz jekla in vseh vrst galanterijo

KUPUJTE PRI

Ernst Krötschmer

PREJ KAISER

Celovec—Klagenfurt, Bahnhofstraße 26

Najstarejši, Oto, vojaški zdravnik, se ni vrnil iz vojnega ujetništva; drugi, Foltej, je tudi že osnoval lastno ognjišče. Za družinsko življenje se je odločil tudi Franci.

Zgodaj popoldne so se torej začeli zbirati svatje pri Nakvancu in Pregliju. Godci so imeli veliko dela že pred poroko. Proti peti uri se je zala nevesta s spremstvom pripeljala v cerkev, da tam svojemu izvoljencu pred Bogom izreče svoj „hočem“. Ženina pa sveška dekleta niso kar tako pustila v cerkev. Zapenjale so in mu naložile prav visoko odkupnino. Končno so ga le spustile v cerkev. Poroka je bila s sv. mašo. Saj je velikega pomena, da si oba zaročenca iz daritve sv. maše vzameta vzgled za skupno življenje, ki je tudi daritev. Lepo je prepeval kvartet „Slavček“, ki ga vodi ženinov brat. Sledila je poroka, marsikdo se je spomnil ob tem svoje in obudil nauke, ki jih je

BLAGO ZA OBLENE

Ischeenütter

CELOVEC—KLagenfurt
Karfreitstraße 1

tudi on slišal. Bdnarjeva Kristica je nato v vezani besedi mladoporočenima želela za zakon vso srečo in mnogo blagoslova.

Temno je že bilo, ko so se otroci „pili“ za groše. Bili so zadovoljni z radodarno nevesto.

Sledila je vesela „hoscit“ pri Adamu. Stari „Adam“ s čedro so sprejeli goste in napili mlademu paru.

Potem pa „župe, prate in sovate“, da ni bilo ne konca in kraja. Ukradenega ženina je nevesta kmalu našla, mladi mož pa je nevesto moral dalj iskati. Godci so godli, gostje pa rajali, vmes pa so ubrano peli „Slavčki“.

IZ ROŽA

„Naš tednik“ je prinesel dne 27. septembra članek, govor, ki ga je imel č. g. župnik Holmar pri blagoslovitvi šole v Potočah. Ta članek, oziroma govor, je tako resničen in pravicoluben, da ga gotovo vsak pošten človek z veseljem z obema rokama podpiše.

Pa se znajdejo krogi, ki označijo ta govor kot sovražan. S tem so samo povedali, da oni sami sovražijo slovenski jezik in da njim sploh ni za spravo med obema narodoma na Koroškem. Naše duhovnike pa prosimo, da se ne dajo od svobodomislecev plašiti in potisniti med štiri stene.

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

Zahvalno nedeljo smo obhajali prav slovesno. Dvajset belo oblečenih deklet je neslo lepo okrašene krožnike, na katerih so bili poljski pridelki, pri zahvalni procesiji z Najsvetejšim. Pri darovanju so šle okoli oltarja v znak darovanja naših pridelkov in v zahvalo za letino.

Izborno kapljico in dobra ter poceni jedila Vam nudi gostilna

„Zum stillen Zeeher“

lastnica Ana Wigoschnig

Celovec—Klagenfurt, 10.-Oktoberstr.
(pri kino Prechtl)

Četudi ni bila žitna letina letos tako dobra kot druga leta, je nas Vsemogočni vendar obvaroval vremenskih nezdod, toče, neviht itd. Suša pa je nas precej mučila. Zato smo se Bogu iz srca zahvalili za sprejete dobrote.

GREBINJ

Na rožnensko nedeljo smo imeli v Grebinju veliko slavlje. Obhajali smo obletnico posvetitve nove cerkve leta 1863. Ob enem smo opravili zahvalne obrede za vse, kar smo po božji milosti na naših njivah in travnikih pridelali.

Da ne pozabimo, dobili smo letos v fari tudi tri nove zvonove. Dva od teh je dobila podružnica v Št. Kolmonu. Slavnosti so bile na Jernejevo nedeljo in so dobile posebno domačo značaj, ker so mil. g. prošt Ninaus iz Beljaka naslovili na nas tople besede tudi v domačem jeziku.

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

48.

Foltejeve zaprte oči so rosne.

Tam rase Podlipnikova kal, Podlipnikovo življenje. Doma mrtva hiša, mrtva zemlja, mrtve gmajne, prazna zibel, tu pa vre življenje v tej ozki bajti.

Foltejevi koraki so plašni.

Pred bajto ni bilo nikogar. Samo fuksije na oknih so mežikale na vrtič.

Ko je stal med vrati, je bil ob vsej velikosti tako majhen, da se je bal, da se bo sesedel.

Kočar se je igral z otrokom. Z odprtimi usti je zdaj strmel v prišleca.

Ni ga poznal.

„Podlipnikov sem,“ je krehnil Foltej. Otrok je začudeno strmel vanj.

„Podlipnikov?“ je zazijal Kočar in vstal. Grenkoba, ki jo pred Mojco ni nikoli odklenil, se mu je zdaj razlila.

Foltej je bil brez moči.

„Podlipnikov?“ je ponovil Kočar. „Dolgo si iskal pot do nas. Cela tri leta.“

Fant, ki je sedel za mizo, se je zga-

nil in sovražno zasrepele v Folteja.

„Veliko je vmes,“ je izdaval Foltej.

„Toliko, da se ne da pozabiti,“ je siknil Kočar. „Ga vidiš?“

Pokazal je s prstom na otroka.

Foltej je segel po bonbonih.

„Bonbone sem mu prinesel.“

„Mu jih sami kupujemo,“ je krehnil fant od mize.

Foltej je stal izgubljen sredi hiše z bonboni v rokah. Kočarjeve oči so kazale skoz vrata.

Tedaj se je otrok sam pognal proti Foltejevi roki. Kočar je bil prepozen. Nantej je stiskal bonbone na prsa.

„Stric dal bone.“

Fant izza mize je vstal in mu jih hotel vzeti. Otrok se je pognal pod mizo.

„Pusti mu jih,“ je zaprosil Foltej.

Zdaj šele se je utrgalo iz Kočarja.

„Počemu si prišel?“

Foltej je čutil, da dobiva tla pod nogami.

„Z Mojco bi rad žobaril.“

„Jo ni!“ je udaril Kočar.

„Vem,“ gleda Podlipnikov v tla. „Tudi z vami bi se rad pomenil.“

„Sedi!“ je krehnil Kočar in mignil fantu naj zgine.

Ostala sta sama v izbi.

„Takrat so oče žobarili, zato je tako prišlo. Jaz sem žinjal pošteno. Moral sem se vdati.“

Folteju se je tresel glas.

„No,“ je izdaval Kočar.

„Zdaj sem sam in gospodar sem.“

„Slišal sem, da ti je žena umrla,“ je rekel malomarno Kočar.

„Če nima Mojce že s kom besede, sem žinjal, gospodar sem in otrok se mi smili in brez gospodinje ne morem biti.“

Zvalil je besede iz sebe in obmolčal. Nantej je prilezel spod mize in ponudil bonbone Kočarju.

„Stric dal.“

„Atej,“ je čudno votlo rekel Kočar.

„Atej,“ se je smejal otrok in zlezal Folteju na kolena.

„Če je tako, ne boji hud,“ se je vzdignil Kočar izza mize. Rad bi še nekaj rekel pa je samo z roko potegnil čez oči in stopil proti vratom.

„Neža, mošta prinesi!“

Ko se je zvečer Foltej vrnil, je prinesel s seboj novo ime. Prvič, da ga je otrok poklical.

Atej!

Zdelo se mu je, da se je zganila vsa hiša, da je zadihala. Enkrat, dvakrat. Potlej je dihalo mirno, enakomerno kakor otrok, ki nima nobene skrbi.

POGLAVJE XV.

Podlipnik je vedel, da je vsako upanje zaman. Med njim in Foltejem je bil molk.

Za Podlipnika je rod umrl.

Koj drugo soboto potlej, ko je bil Foltej v Melvičah, se je strina pripravila, da bi šla pogledat domov.

Foltej je bil v zadregi.

„Ko bi mogli preložiti, strina. Proti Liencu se žinjam peljati in me pred nedeljo zvečer ne bo nazaj. Da ne bodo oče sami.“

Samo pogledala ga je in prikimala. Ko je bil že opravljen in med vrati, je tiho rekla:

„Saj tako resen ne moreš naprej. Ne vem, da oče ne vidi.“

Do Čajne je Folteja kar neslo. Vso pot z vlakom je bil take volje, da se sam ni poznal.

Toda že v Liencu se je zresnil. Če Kočarjevi Mojci niso nič pisali, kako ga bo pogledala? Težko je bilo stopiti pred Kočarja, še težje bo pred Mojco. Tri leta ji je ukradel, ogoljufal jo je za dekliske sanje in s prstom ni takrat mignil zanjo.

Vso pot se je pobijal z mislimi in šele v Šent Vidu je prišel nekoliko k sebi.

„Po pravici ji povem, potlej kakor bo hotela.“

To misel je mlel prav do Šent Jakoba.

Ko je stal na cesti in strmel v hiše v bregu, ga je obšla tiha sreča.

(Dalje prihodnjič)

Slavenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 26. oktobra:
14.30—15.00 Poročila; „Gospodinja“; Glasba in pesem.

PETEK, 27. oktobra:
14.30—15.00 Poročila; Pregled tiska.

SOBOTA, 28. oktobra:
9.00—9.30 „Po širnem svetu“.

NEDELJA, 29. oktobra:
0.15—7.45 Duhovna obnova; „Naša pesem“ (poje „Slavček“).

PONEDELJEK, 30. oktobra:
14.30—15.00 Poročila; Sodobna vprašanja („Ahilova peta“ Sovj. zveze, II. del); Glasba.

TOREK, 31. oktobra:
14.30—15.00 Poročila; „Domači zdravnik“; Glasba in pesem.

18.30—18.45 Pouk slovenščine za nemško govoreče.

18.45—18.55 Marijine pesmi.

SREDA, 1. novembra:
7.15—7.45 „Memento mori“ (oddaja v spomin mrtvim in v opomin živim). Našim poslušalcem sporočamo, da bomo podaljšali naš spored od 11. novembra dalje vsak teden za 25 minut. Dodatne oddaje bodo od 11. novembra dalje vsak drugi četrtek in vsako drugo soboto od 18.30—18.55. Sporočite nam, kaj bi najraje v tem času poslušali, da spoznamo vaše želje in jim skušamo ugoditi. Tudi glede ostalih oddaj velja isto. Sporočite nam, kaj vam ugaia in kaj ne, vodstvo oddaj bo skušalo ustreči vašim željam, kolikor je le mogoče. Pišite na naslov: Radio Celovec, Völkermarkter Ring 25.

Gernert

MANUFAKTURNA TRGOVINA
Celovec-Klagenfurt,
OSTERWITZGASSE 14
Blago za plašče in obleke, flaneli, barhanti in podloge za obleke

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popraviljalnica.
Zarnice za dom in preprodažo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

Priporoča se trgovina z motornimi vozili in garažno podjetje

FRITZ MAYERHOFER

BELJAK—VILLACH,
Gerbergasse 23, Tel. 48—67

Vaši dobavitelji
za elektromotorje
za generatorje in
za električni instalacijski material
za radioaparate

SO SE PRESELILI

SIUTZ

Celovec-Klagenfurt,

SEDAJ: Aichelburg, Labiastraße 1
to je med Križno goro, Waisen-
hauskaserne in Truppenspital

SELINSCHER

Celovec—Klagenfurt,

SEDAJ: Völkermarkterstraße 13.

GLEDALIŠČE:

Plesni večer

svetovno znane španske plesalke

V ponedeljek zvečer je priredilo celovško mestno gledališče plesni večer svetovno znane španske plesalke Manuele del Rio in nudilo svojemu občinstvu, ki se je močno odzvalo, izreden užitek. Manuela del Rio iz Madrida, je pokazala nekaj najlepših španskih plesov in to s tako dovršenostjo in izrazitostjo, da je človeka v duhu pritegnilo v kraje, kjer izvirajo. Joaquín Roca, njen rojak, virtuozno obvlada igro na kitaro in glasovi, katere izvalja temu glasbilo, se zdijo človeku kakor sladek sen nekje pod vročim južnim nebom. Povezanost te glasbe s plesom ter mimika plesalke postane celota, ki človeka zgrabi in ga ponese v romantično in misteriozno okolje. Odlična mimika Manuele del Rio dovršeno razlaga smisel in vsebino plesa, da, druga razlaga bi bila skoro odvisna. Istotako je zadivila poslušalce igra in dovršena spremljava, ki jo je na klavirju pokazal pianist Rolf Mädel iz Solnograda.

Naj navedemo še nekaj plesov, ki so posebno ugajali in v katerih je Manuela del Rio z isto dovršenostjo kot pri plesu in mimiki pokazala igro s kastagnetami, tipičnim španskim instrumentom, ki še poudari živahnost in izrazi-

tost španske pesmi. Bili so to „La Gitana“, „Angelina“, „La Gateranas“, v tem narodnem plesu in v plesu iz balata — Začarana ljubezen — je bila mimika plesalke še posebno privlačna in zgovorna.

Ob zaključku so želi umetniki, posebno pa Manuela del Rio, burno odbravranje, uprava gledališča pa zahvalo za posredovanje tega edinstvenega užitka.

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

Album Koroške	šil. 10.—
Križ na gori, Iv. Cankar	šil. 5.—
Prekleta kri, K. Mauser	šil. 3.—
Šin mrtvega, K. Mauser	šil. 3.—
Rotija, K. Mauser	šil. 3.—
Omoček Poskoček, F. Ba-	
zilič	šil. 3.—
Slovenska slovnica I-III	šil. 1.—

Kdor naroči vse knjige skupno, jih dobi za šil. 20.—.

Za inozemstvo stane cela kolekcija 1,75 USA dolarjev.

Beri in širi

Naš tednik - Kronika

Znana

BÜHL-ova livarna iz Maribora
zopet izdeluje

CERKVENE ZVONOVE

iz prave zvonovine z dalekosežnim glasom v čistem medsebojnem soglasju in notranji harmoniji.

DOLGOLETNA GARANCIJA
in kratki dobavni rok. — Zahte-
vajte ponudbo ali obisk inženirja.

Alpenländisches Metallwerk

BÜHL

HARING — TIROL

Gostilna SCHELLANDER

Vsako soboto prijetna zabavna glasba
lastnica Vera Scherzer
Celovec-Klagenfurt, Bahnhofstraße 43

Hotel Fischer

Beljak—Villach, Bahnhofstraße

Tujske sobe - tekoča voda - centralna kurjava - splošno priznana najboljša kuhinja - izvrstno pivo beljaške pivovarne
priporoča hotelirka Käthe Fischer

Dobre OBLEKE

za gospode, dame in otroke
priporoča

Waldner

CELOVEC—KLAGENFURT
10.-Oktober-Str. 2 Tel. 22-73

Sparen

Varčevati je mogoče pri peki ne samo z dodatki, ampak tudi s tem, ko vemo, da z dobrimi stvarmi ne razsipamo. — To zagotovo dajejo recepti-slikanice in pa dobri

König
BACKPULVER

MALI OGLAS

Trgovska hiša v Železni Kapli s stanovanjem na prodaj. Več pove g. Hans Graser, Treibach 22.

Kupi pri mojstru, ne hodi k pomočniku!

DUNAJSKI
modeli krznenih plaščev
Lastna izdelovalnica in popraviljalnica

J. Vesely
Celovec-Klagenfurt, Obstplatz 2

Gledališče

Začetek predstav ob 20.00

25. X. Viljem Tell (zadnjič)
26. X. Veliki ABC (Das große ABC), abon. C
27. X. Ples v Savoy-u (Ball in Savoy), prvič, abonma A.
28. X. Ples v Savoy-u (Ball in Savoy)
29. X. ob 10.15: Mizica pokrij se (Tischlein deck dich), pravljica ob 20.00: Ples v Savoy-u (Ball in Savoy)
30. X. Kinopredstava „Dedinja“ (Die Erbin)
31. X. Ples v Savoy-u (Ball in Savoy)

KINO

Celovec - Klagenfurt
STADTTHEATER

Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih tudi ob 20. uri.

Do 26. X. „Sprung in den Abgrund“
Od 27. X.—2. XI. „Die Erbin“

PRECHTL

Do 26. X. „Die roten Schuhe“
Od 27. X.—2. XI. „Vagabunden“

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 26. X. „Die Perle“
Od 27. X.—2. XI. „Lynchjustiz“
Od 3.—9. XI. „Ihre beiden Verehrer“
Dne 29. X. ob 10. in 14. pravljica predstava: „Riese, tu nicht gut“.

PETERHOF

Do 26. X. „Anny“
Od 27. X.—2. XI. „Nacht vor der Hochzeit“
Od 3.—9. XI. „Untergang von Pompei“

Beljak - Villach
BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30; ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Do 26. X. „Die gekaufte Frau“
Od 27.—30. X. „Piesta“ (torero E. Williams)
Od 31. X.—2. XI. „Lassie komm zurück“

STADT-KINO

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Do 26. X. „Kapt. Joys gefahr! Fahrt“
Od 27.—30. X. „Pauline in Gefahr“

Elite Filmbühne

Predstave ob 15.45, 18.15 in 20.15, ob nedeljah in praznikih ob 14., 16., 18.15 in 20.15.
Do 26. X. „Silberkäfig“

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Do 26. X. „Die Kronzeugin“
Od 27.—30. X. „Gabriele Dambrone“